

56 (2)
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

DO OZYTOS
SZKOLENIOWO

TAJNE

Egz. Nr 1

ppłk dypl. Jan STYCHNO

PRACA SZTABU DYWIZJI (PUŁKU) W NATARCIU
(Skrypt)

03 85 90
ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWO
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

nr 638590

WARSZAWA

PAŹDZIERNIK

1968

56

2

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

DO DZYTWA
SŁUSZOWO

TAJNE

Egz. Nr 1

ppłk dypl. Jan STYCHNO

PRACA SZTABU DYWIZJI (PUŁKU) W NATARCIU
(Skrypt)

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

038590

038590

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im.gen.broni K.Swierczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGOLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

ZATWIERDZAM
SZEF KATEDRY TO I SZT. OPER.

płk dr K. NOŻKO

9mlh. nr 12657 (1)

ppłk dypl. Jan STYCHNO

PRACA SZTABU DYWIZJI /PUŁKU/ W NATARCIU
/Skrypt/

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENICOW
KADENIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego

938590

WARSZAWA

październik

1968 r.

TEMAT: PRACA SZTABU DYWIZJI /PUŁKU/ W NATARCIU

PLAN SKRYPTU

W s t ę p

1. Praca sztabu w zakresie organizowania natarcia.
 - a/ Zapoznanie oficerów sztabu z nowym zadaniem bojowym.
 - b/ Przygotowanie danych do decyzji dowódcy.
 - c/ Opracowanie decyzji dowódcy.
 - d/ Przekazanie zadań bojowych podwładnym.
 - e/ Organizowanie współdziałania.
 - f/ Organizowanie zabezpieczenia działań bojowych wojsk.
 - g/ Organizowanie punktów dowodzenia i łączności.
 - h/ Organizowanie służby porządkowo-ochronnej.
 - i/ Organizowanie i planowanie śmigłowcowych desantów taktycznych.
 - j/ Organizowanie pokonania przeszkody wodnej.
2. Praca sztabu w toku natarcia.
 - a/ Zbieranie i opracowywanie danych o położeniu wojsk własnych i nieprzyjaciela.
 - b/ Organizowanie odparcia kontrataku nieprzyjaciela.
 - c/ Organizowanie wprowadzenia do walki drugiego rzutu.
 - d/ Organizowanie i prowadzenie pościgu.
 - e/ Organizowanie i planowanie działań na dzień następny.

W S T E P

Użycie na szeroką skalę nowych rodzajów broni i sprzętu bojowego w zasadniczy sposób wpłynęło na charakter operacji /walki/. Znacznie zmieniła się struktura organizacyjna różnych rodzajów wojsk i poglądy na wykorzystanie tych wojsk w toku działań bojowych, Uległa i ulega nadal poważnej zmianie teoria i praktyka organizacji, planowania i prowadzenia działań bojowych na wszystkich szczeblach dowodzenia.

We współczesnych warunkach dywizja /pułk/ może przejść do natarcia z marszu lub z rejonu wyjściowego położonego w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem. W warunkach stosowania broni jądrowej głównym sposobem natarcia jest natarcie z marszu. Należy jednak rozróżniać natarcie z marszu bez zajmowania rejonu wyjściowego i natarcie z marszu po podejściu wojsk z głębi i zajęciu rejonu wyjściowego. W początkowym okresie wojny niektóre związki taktyczne i oddziały mogą rozpoczynać natarcie z marszu z miejsc stałej dyslokacji lub rejonów alarmowych.

Wymienione sposoby rozpoczęcia natarcia są jednym z decydujących czynników wywierających wpływ na warunki organizacji, planowania i przygotowania działań bojowych przez sztab dywizji /pułku/. Jeśli dywizja /pułk/ przechodzi do natarcia z marszu po zajęciu rejonu wyjściowego lub z rejonu wyjściowego położonego w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem będzie miała ona inne warunki organizacji natarcia, niż dywizja /pułk/ przechodząca do natarcia z marszu bez zajmowania rejonu wyjściowego lub z marszu z miejsc stałej dyslokacji /rejonów alarmowych/. Ta odmienność warunków organizacji, planowania i przygotowania natarcia polega szczególnie na różnej ilości czasu oraz niejednakowych warunkach pracy dowódcy i sztabu. W jednym wypadku sztab będzie miał stosunkowo dużo czasu oraz będzie pracował na rozwiniętym stanowisku dowodzenia, natomiast w drugim wypadku czas może być bardzo ograniczony i sztab będzie zmuszony pracować podczas przegrupowania wojsk.

Sposób przejścia dywizji /pułku/ do natarcia, czas, działanie przeciwnika, ilości sił i środków, jakimi dysponuje

dywizja /pułk/, położenie i działanie sąsiadów, charakter terenu, pora roku, dnia i warunki meteorologiczne - wywierają decydujący wpływ na metodę i treść pracy sztabu. Nie bez znaczenia są również indywidualne cechy dowódcy i szefa sztabu dywizji /pułku/ oraz ukończenie sztabu.

Wielka różnorodność warunków i sposobów organizowania i planowania natarcia powoduje różnorodność form pracy sztabu dywizji /pułku/ oraz szeroki wachlarz różnorodnych zagadnień do rozwiązywania w każdej dziedzinie w zależności od konkretnej sytuacji.

Dlatego też każdorazowo zależnie od wytworzonej sytuacji dowódca lub szef sztabu dywizji /pułku/ powinni określić /narzucić/ najbardziej celowe i wydajne metody pracy sztabu.

Niezależnie od warunków i sytuacji, w jakich pracuje sztab, powinien on zapewnić dowódcy możliwość powzięcia na czas **decyzji** i szybkiego przekazania jej wojskom zapewnić organizację zabezpieczenia bojowego natarcia, współdziałania, ciągłą łączność oraz skontrolować wykonanie przez podwładnych postawionych im zadań.

W skrypcie zostanie przedstawiona praca sztabu dywizji /pułku/ w natarciu z marszu, gdyż ten sposób przechodzenia do natarcia na współczesnym polu walki będzie najczęściej stosowany, a praca sztabu w tych warunkach wydaje się najbardziej skomplikowaną.

1. PRACA SZTABU W ZAKRESIE ORGANIZOWANIA NATARCIA

Natarcie dywizji /pułku/ może być organizowane w różnych sytuacjach. Dlatego sposób i zakres pracy dowódcy i sztabu nad organizacją natarcia w każdym wypadku zależą od sposobu^{x/} otrzymania zadania bojowego, jego treści, sytuacji, a przede wszystkim od czasu.

Dowódca i sztab organizując natarcie z marszu, połączone z zajmowaniem rejonu wyjściowego będą dysponowali większą ilością czasu, który mogą wykorzystać na studiowanie nieprzyjaciela i terenu nie tylko z mapy, lecz także podczas najprawdopodobniej prowadzonego rekonesansu.

x/ Pod pojęciem sposób otrzymania zadania należy rozumieć: przekazanie zadania ustnie, przez techniczne środki łączności, w postaci dokumentu bojowego itp.

Na zorganizowanie natarcia z marszu bez zajmowania rejonu wyjściowego lub z miejsc stałej dyslokacji /rejonów alarmowych/ dowódca i sztab będą dysponowali ograniczoną ilością czasu, a w związku z tym ocenę terenu i nieprzyjaciela zmuszeni będą przeprowadzać tylko na podstawie mapy. Ponadto jednocześnie z organizowaniem natarcia będą musieli dowodzić maszerującymi wojskami kierując je do rejonu działań bojowych, a w wypadku wojny jądrowej - organizować likwidację skutków uderzeń jądrowych nieprzyjaciela i odtwarzać gotowość bojową oddziałów /pododdziałów/ dla realizacji otrzymanego zadania.

Na współczesnym polu walki w związku z częstą zmianą charakteru działań oraz skrajnie ograniczonym czasem na zorganizowanie walki zakładanie jakiegoś schematu pracy dowódcy i sztabu jest niedopuszczalne. Warunki wymagają twórczego podejścia do ustalenia treści i kolejności pracy dowódcy i sztabu w zakresie organizowania działań oraz równoległej pracy we wszystkich ogniwach dowodzenia, łączenia pewnych przedsięwzięć, a niekiedy rezygnowania z niektórych /np. rekonesansu/.

Dowódca i sztab muszą ściśle łączyć wyjaśnianie /analizę/ zadania z oceną położenia, ocenę przeciwnika z oceną terenu, wojsk własnych itp. Wszystko to wykonuje się prawie jednocześnie, niejednokrotnie powracając do tych zagadnień, które zostały niedostatecznie wyjaśnione i wymagają dodatkowej analizy. Organizując natarcie w ograniczonym czasie, sztab nie jest w stanie przeprowadzić pełnej i szczegółowej oceny położenia. Z konieczności musi więc ograniczyć się do pobieżnej oceny sytuacji i dokonać wyboru najważniejszych i zasadniczych w danym działaniu elementów położenia wywierających decydujący wpływ na decyzję dowódcy; w jednym wypadku będzie to przeciwnik, w innym - własne uderzenia jądrowe, a w jeszcze innym - czas lub teren itp. Wyłonione decydujące i zasadnicze elementy położenia ocenia się możliwie dokładnie.

Natomiast inne elementy położenia ocenia się tylko od strony najbardziej charakterystycznych ich właściwości, co może być pomocne do ewentualnej korekty podstawowych wniosków, które wynikają z analizy i oceny podstawowych elementów sytuacji

Jakkolwiek w warunkach ograniczonego czasu na organizację natarcia dywizji /pułku/ trudno jest schematycznie podzielić i wyodrębnić czas i kolejność pracy dowódcy i sztabu na poszczególne rozwiązywane problemy i ustalić niezmienny szkielet pracy, to jednak musi być zachowana pewna kolejność czynności, które muszą wpływać jedna z drugiej i wzajemnie się warunkować.

Na szczeblu taktycznym kolejność pracy dowódcy i sztabu w zakresie organizowania natarcia po otrzymaniu zadania może być następująca:

- zapoznanie z nowym zadaniem oficerów sztabu i analiza zadania;
- przekazanie oddziałom /pododdziałom/ zarządzeń przygotowawczych;
- ocena położenia i przygotowanie danych do decyzji dowódcy;
- opracowanie decyzji dowódcy i przekazanie zadań bojowych oddziałom /pododdziałom/, uzupełnionych wskazówkami współdziałania oraz bojowego zabezpieczenia działań;
- kontrola i pomoc podwładnym w wykonaniu decyzji dowódcy dywizji /pułku/;
- kierowanie bieżącymi działaniami wojsk.

To ostatnie zadanie może być realizowane przez wydzieloną grupę oficerów sztabu z częścią d/s liniowych na czele. Oczywiście pozostali oficerowie sztabu niezależnie od pracy nad nowym zadaniem, w razie konieczności również biorą udział w kierowaniu bieżącymi działaniami wojsk.

a/ Zapoznanie oficerów sztabu z nowym zadaniem bojowym

Zadanie bojowe do natarcia dowódca dywizji /pułku/ może otrzymać w trakcie przegrupowywania, w rejonie wyjściowym lub w rejonie stałej dyslokacji bądź też rejonie alarmowym. Ten ostatni wypadek należy raczej wykluczyć jeśli chodzi o ZT i oddziały pierwszorzutowe, ponieważ w okresie bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa państwa lub z chwilą wybuchu wojny mogą one - na podstawie planów opracowanych w okresie pokoju, na sygnał wyruszyć z rejonów dyslokacji lub rejonów

alarmowych do rejonów wyjściowych. W związku z tym najprawdopodobniejszy będzie wypadek, kiedy dywizja /pułk/ zadanie do natarcia otrzyma w trakcie marszu do rejonu wyjściowego, z tym jednak, że ze względu na konkretną sytuację bojową i nakazany czas natarcia rejon wyjściowy może zajmować lub nie.

Zadanie to dywizja /pułk/ może otrzymać przez techniczne środki łączności, w formie dokumentu bojowego /rozkaz pisemny lub graficzny na mapie, kalce/, przez oficera kierunkowego lub też bezpośrednio od dowódcy, szefa sztabu, szefa oddziału /wydziału/ operacyjnego armii /dywizji/ na stanowisku dowodzenia dywizji /pułku/ lub armii /dywizji/. Ten ostatni wypadek jest jednak mało prawdopodobny na szczeblu dywizji.

Wymienione sposoby otrzymania zadania decydują o sposobie zapoznania z nim oficerów sztabu, dowódców rodzajów wojsk i szefów służb oraz kwatermistrza.

Jeżeli zadanie jest przekazane w marszu przez techniczne środki łączności, to należy je przekazać poszczególnym zespołom oficerów sztabu, dowódcom rodzajów wojsk i szefów służb oraz kwatermistrzowi w sieci łączności kolumny sztabu, a na najbliższym krótkim przystanku należy zebrać wszystkich i przez oficera wydz. oper. /pom.szefa sztabu d/s opera./ - po wrysowaniu zadania na mapę - zapoznać ich z nim ponownie.

Jeśli zadanie jest przekazane w formie dokumentu bojowego, należy go powielić i dostarczyć zespołom oficerów na poszczególnych pojazdach mechanicznych.

W wypadku przekazywania zadania przez oficera kierunkowego, dowódcę, szefa sztabu lub szefa oddziału /wydziału/ operacyjnego ustnie - najwygodniej jest zatrzymać kolumnę, zebrać wszystkich oficerów i przyjąć zadanie w ich obecności. Natomiast jeśli dowódca ma się udać na SD armii /dywizji/, aby otrzymać zadanie powinien mu towarzyszyć szef wydziału operacyjnego /st.pom.szefa sztabu d/s operacyjnych/, który w czasie otrzymywania zadania przez dowódcę, sporządza notatkę lub wrysowuje je na mapę, a po powrocie zapoznaje z nim oficerów sztabu.

We wszystkich wymienionych wyżej wypadkach obowiązkiem sztabu jest wrysowanie zadania na mapę dowódcy, aby mógł on dokonać analizy zadania i wypracować zamiar walki.

W analizie zadania i wypracowaniu zamiaru walki przez dowódcę może brać udział szef sztabu, który uwzględniając czas i położenie określa, jakie czynności należy wykonać najpierw, aby przyspieszyć przygotowanie wojsk do natarcia, ustala kolejność dalszych prac i zgodnie z tym dokonuje kalkulacji czasu. Danymi wyjściowymi do tej kalkulacji jest czas otrzymania zadania i termin gotowości do natarcia, albo termin natarcia /ataku/.

Po wypracowaniu zamiaru walki - jeśli jest to niezbędne i możliwe w danej sytuacji - dowódca /niekiedy szef sztabu/ zapoznaje z nim oficerów sztabu oraz dowódców rodzajów wojsk i szefów służb, daje im wytyczne, w jakim terminie przygotować dowódcy niezbędne dane do powzięcia decyzji oraz jakie czynności w celu przyspieszenia przygotowania wojsk do natarcia powinni wykonać poszczególni oficerowie.

Na podstawie tych wytycznych sztab wydaje oddziałom /pododdziałom/ zarządzenia przygotowawcze /wstępne/, w których zwykle podaje:

- aktualne dane o przeciwniku;
- orientacyjny charakter działania dywizji /pułku/;
- zmiany do poprzedniego zadania /marszu/ wynikające z nowego zadania;
- przedsięwzięcia, jakie należy zrealizować, z uwagi na nowe zadanie;
- czas i sposób przekazania zadania.

Treść zarządzenia przygotowawczego /wstępnego/ nie może ujawniać zamiaru i terminu rozpoczęcia natarcia.

Po daniu wytycznych oficerom sztabu, dowódcom rodzajów wojsk i szefom służb, szef sztabu przystępuje do organizowania kontroli wykonania przez wojska zarządzeń przygotowawczych oraz osobiście bierze udział w pracy sztabu i dowództwa.

b/ Przygotowanie danych do decyzji dowódcy

Szef sztabu tak kieruje pracą sztabu, aby wszystkie dane i obliczenia potrzebne dowódcy do powzięcia decyzji zostały

przygotowane w wyznaczonym przez dowódcę czasie. Celem przygotowania tych danych i obliczeń sztab dokonuje oceny położenia, co stanowi niejako wstępną fazę planowania, którą później /po powzięciu decyzji przez dowódcę/ rozwija się i pogłębia.^{x/} Rezultatem tej pracy jest plan walki, który jest odzwierciedleniem decyzji dowódcy i stanowi podstawę do postawienia zadań podwładnym. Ocena położenia przeprowadzana przez sztab jest punktem wyjścia do ustalenia możliwości stron i sprecyzowania wniosków oraz propozycji decyzji, którą przygotowuje szef sztabu.

Podczas oceny położenia oficerowie sztabu powinni współpracować ze sobą oraz z dowódcami rodzajów wojsk i szefami służb. W związku z tym szef sztabu - odpowiedzialny za pracę sztabu - powinien tak rozmieścić oficerów sztabu w poszczególnych wozach dowodzenia i autobusach do pracy oraz tak ugrupować kolumnę SD i zorganizować odpowiednią łączność w kolumnie, aby stworzyć odpowiednie warunki do tej współpracy, a tym samym do szybkiej oceny położenia i sprecyzowania uzgodnionych wniosków.

Szef rozpoznania w czasie oceny położenia analizuje i uogólnia dane o nieprzyjacielu zarówno poprzednio, jak i uzyskane dodatkowo ze sztabu położonego, od sąsiadów i wojsk działających w przodzie oraz od własnych organów rozpoznawczych.

W wyniku tej pracy powinien on być przygotowany do zreferowania oceny nieprzyjaciela, lub udzielenia wyjaśnień dotyczących:

- rejonów rozmieszczenia środków napadu jądrowego nieprzyjaciela i możliwości ich użycia w czasie przygotowania i w toku natarcia;
- charakteru obrony /działań/ nieprzyjaciela;
- prawdopodobnych rubieży spotkania się z nieprzyjacielem, przypuszczalnych jego sił na kierunku działania dywizji /pułku/ i najbliższych sąsiadów;

x/ Część danych i obliczeń przygotowuje się w sztabie zawczasu, jeszcze przed otrzymaniem zadania bojowego. Danymi tymi mogą być: stan bojowy oddziałów /pododdziałów/, długości kolumn oddziałów /pododdziałów/, stan zapasów środków materiałowych, wzory dokumentów itp.

- ugrupowania nieprzyjaciela przed rozpoczęciem natarcia, szczególnie jego odwodów, ich składu, rejonów rozmieszczenia, możliwego charakteru i kierunków użycia;
- rozmieszczenia zapór inżynieryjnych na całą głębokość jego ugrupowania;
- gęstości sił i środków nieprzyjaciela w całym pasie i na poszczególnych kierunkach natarcia oraz podczas wykonywania kolejnych zadań;
- możliwości nieprzyjaciela w zakresie desantów taktycznych i dywersji;
- rozmieszczenia punktów dowodzenia, węzłów łączności, środków radioelektronicznych, składów i oddziałów tyłowych;
- charakteru terenu z punktu widzenia dogodności użycia przez nieprzyjaciela sił i środków;
- organizacji i prowadzenia rozpoznania.

Szef wydziału operacyjnego /st.pom. SSz d/s operacyjnych/ przygotowuje dane dotyczące:

- położenia wojsk własnych i jego wpływie na wykonanie postawionego zadania;
- stopnia skażenia i napromienienia wojsk w chwili oceny położenia oraz stopnia ich gotowości do wykonania zadania;
- sposobu użycia broni masowego rażenia przez przełożonego na korzyść dywizji /pułku/ i jej wpływu na działanie wojsk oraz możliwości wykorzystania skutków tej broni;
- możliwości i sposobu użycia posiadanej broni masowego rażenia i jej wpływu na sposób działania wojsk oraz możliwości wykorzystania skutków tej broni /tylko w dywizji/;
- wpływu zadania sąsiadów na działanie dywizji /pułku/;
- właściwości terenu w pasie natarcia i jego wpływu na ugrupowanie bojowe, wykorzystania rodzajów wojsk i służb oraz ogólne działanie dywizji /pułku/;
- istniejących lub przewidywanych rejonów skażeń i możliwości ich pokonania;

- najbardziej dogodnego początkowego ugrupowania bojowego i możliwości stworzenia zgrupowania na decydującym kierunku oraz konieczności dokonania zmian w dotychczasowym ugrupowaniu w celu szybkiego i dogodnego przejścia w proponowane ugrupowanie bojowe;
- możliwości rozwinięcia dywizji /pułku/ do natarcia.

Ponadto dokonuje on szereg różnych obliczeń i kalkulacji taktycznooperacyjnych /stosunek sił i środków, przesunięcie wojsk na rubież ataku, użycie broni jądrowej i innych środków rażenia, ocena sytuacji skażeń, wysadzenie taktycznego desantu, śmigłowego, organizacja służby porządkowo-ochronnej itp./.

Szef łączności przygotowuje dane o stanie sił i środków łączności oraz możliwościach zapewnienia ciągłej łączności, sposobach ochrony łączności radiowej i radioliniowej przed zakłóceniami nieprzyjaciela, ocenia dogodne rejony rozmieszczenia stanowisk dowodzenia, ze względu na możliwość zapewnienia łączności oraz proponuje przewidywany manewr odwodem sił i środków łączności.

Wszystkie przygotowywane dane oficerowie sztabu przedstawiają na własnych mapach roboczych i na mapach roboczych swych szefów.

Szef sztabu w czasie oceny położenia i przygotowywania danych do decyzji dowódcy przez sztab, ocenia całokształt położenia analizując i uogólniając dane przygotowane przez podległe osoby funkcyjne, w wyniku czego precyzuje propozycję decyzji. Sposób przygotowania propozycji decyzji przez szefa sztabu może być różny i zależy od czasu, warunków, w jakich ^{sztabu} znajduje się sztab oraz metody jego pracy i dowódcy. Często szef przygotowując się do złożenia propozycji decyzji, wspólnie z dowódcą ocenia położenie i wysłuchuje wniosków oficerów sztabu, dowódców rodzajów wojsk i szefów służb.

Meldowanie danych przez szefów wydziałów /oficerów sztabu/, dowódców rodzajów wojsk i szefów służb może przebiegać w różny sposób. Biorąc pod uwagę to, że proces ten może odbywać się w marszu, dowódca będąc w jednym wozie z szefem sztabu zabierze ze sobą wszystkich, lub tylko niektórych szefów wydziału /oficerów sztabu/ oraz dowódców rodzajów wojsk i szefów służb i w marszu wysłuchiwać ich będzie bądź zadawać

im pytania na nurtujące go problemy. Może dokonać tego na długim odpoczynku, jeśli marsz jest wielogodzinny, lub może zatrzymać część kolumny sztabu /oficerów/ w odpowiednim miejscu i czasie, wysłuchać danych, a następnie dołączyć do maszerującej kolumny sztabu /np. na śmigłowcach w dywizji/.

Możliwy jest również taki wariant, że dowódca z grupą oficerów udaje się do rejonu wyjściowego lub w określone miejsce wozami dowodzenia bądź śmigłowcami przed przybyciem w ten rejon oddziałów /pododdziałów/ i tam wypracowuje decyzje. Ten wariant szczególnie jest możliwy na szczeblu dywizji, ponieważ dywizja dysponuje kluczem śmigłowców. Do kierowania marszem oddziałów /pododdziałów/ należy wówczas wyznaczyć odpowiedni zespół oficerów sztabu.

Na podstawie wniosków z oceny całokształtu położenia szef sztabu przedstawia swoją propozycję decyzji /jeśli tego zażąda dowódca/, która powinna obejmować następujące problemy:

- krótką ocenę nieprzyjaciela;
- sposób użycia broni masowego rażenia /tylko w dywizji/;
- ogólny zamiar przeprowadzenia walki, a w tym:
kierunek głównego uderzenia, ugrupowanie bojowe,
sposób wykorzystania skutków uderzeń broni jądrowej;
- zadania oddziałów /pododdziałów/ i poszczególnych elementów ugrupowania bojowego;
- ogólny podział sił i środków;
- sposób współdziałania wewnątrz ugrupowania bojowego dywizji /pułku/ i z sąsiadami oraz z rodzajami wojsk i służb zabezpieczającymi natarcie;
- ważniejsze przedsięwzięcia zabezpieczenia bojowego i materiałowo-technicznego;
- organizację dowodzenia i łączności.

W zależności od potrzeb propozycja decyzji może zawierać szereg innych zagadnień. Zazwyczaj przedstawianie przez szefa sztabu propozycji decyzji przybiera charakter wspólnej rozmowy z dowódcą.

C/ Opracowanie decyzji dowódcy

Sprecyzowanie decyzji przez dowódcę zapoczątkowuje niejako nowy okres pracy sztabu - okres opracowania sprecyzowanej przez dowódcę decyzji oraz przekazania jej wojskom.

Podstawę do pracy sztabu w tym okresie stanowią:

- rozkazy i zarządzenia sztabu przełożonego;
- decyzja i ewentualne wytyczne dowódcy;
- kalkulacja i wnioski uzyskane w czasie oceny położenia.

Opracowanie przez sztab decyzji dowódcy polega na ujęciu jej w formę niezbędnych dokumentów bojowych, potrzebnych do organizacji i kierowania walką.

Nie należy jednak sądzić, że opracowywanie przez sztab niezbędnych dokumentów bojowych jest akcją jednorazową, proces ten bowiem przebiega przez cały czas organizowania natarcia. Wyraża się to tym, że już po analizie zadania są przekazywane oddziałom zarządzenia wstępne oraz podstawowe dokumenty bojowe dowodzenia wojskami są opracowywane już w okresie oceny położenia przeprowadzanej przez sztab.

Liczba opracowywanych dokumentów bojowych zależy od konkretnej sytuacji bojowej i czasu na organizowanie natarcia. W warunkach współczesnych czas na organizowanie natarcia będzie ograniczony, z czego wynika konieczność opracowywania takich dokumentów, które mają wartość praktyczną i bez których organizacja i kierowanie natarciem są niemożliwe.

Dlatego też szef sztabu - jako organizator pracy sztabu i odpowiedzialny za terminowe opracowanie i przekazanie decyzji wojskom - określa, jakie dokumenty, w jakiej formie i w jakim terminie powinien opracować sztab. Określając ilość i formę dokumentów bojowych do opracowania przez sztab, szef sztabu bierze pod uwagę konkretne potrzeby, możliwości sztabu i czas na organizację natarcia. Z uwagi na krótki okres czasu na organizację natarcia i warunki pracy sztabu w czasie marszu wydaje się, że celowo będzie dążyć do zmniejszenia liczby opracowywanych dokumentów bojowych przez łączenie i wyrażanie w jednym dokumencie szeregu zagadnień. Organizowanie liczby dokumentów bojowych na szczeblu taktycznym jest podyktowane możliwością redykalnych zmian sytuacji

na polu walki, a opracowane z wielkim nakładem pracy nawet w kilku wariantach /graficznie lub pisemnie/ niektóre dokumenty mogą szybko stać się nieaktualne, gdyż sytuacja tak się może ukształtować, że żaden z tych wariantów nie będzie aktualny. Ponadto wydaje się, że ze względu na praktyczną użyteczność oraz szybką czytelność najcelowiej jest opracowywać dokumenty w formie graficznej.

Biorąc pod uwagę praktyczną użyteczność oraz możliwości sztab dywizji /pułku/ w każdej sytuacji powinien opracować następujące dokumenty bojowe do natarcia:

- mapę decyzji dowódcy z elementami współdziałania;^{x/}
- rozkaz bojowy w dywizji, a w pułku - zapis rozkazu bojowego;
- plan rozpoznania;
- plan łączności;
- dokumenty tajnego dowodzenia;

a ponadto niekiedy:

- plan forsowania;
- plan /tabelę/ desantowania.

Ponadto poszczególni dowódcy rodzajów wojsk i szefowie służb na swoich mapach roboczych opracowują plan zabezpieczenia natarcia w zakresie podległych im wojsk i służb.

Najważniejszym dokumentem bojowym jest mapa decyzji, na której oprócz decyzji dowódcy powinny znaleźć odzwierciedlenia zasadnicze i węzłowe problemy wyrażone dotychczas w innych dokumentach, a mianowicie: w planie współdziałania, w planie przegrupowania z rejonu wyjściowego na rubież rozwinięcia, w planie służby porządkowo-ochronnej i planach zabezpieczenia bojowego natarcia. Taki dokument wydaje się celowiej nazywać planem natarcia niż mapą decyzji.

Mapę decyzji jako oddzielny dokument opracowuje się tylko wtedy, gdy jest dość czasu na organizację natarcia. W razie braku czasu jedynymi dokumentami, na których wyraża się całą decyzję dowódcy, są mapy robocze dowódcy, szefa sztabu i szefa wydziału operacyjnego /st.pom.SSz d/s opera-

x/ Dokument ten można nazwać planem natarcia dywizji/pułku/

cyjnych/. Mapę decyzji opracowuje się w wydziale operacyjnym dywizji, a w pułku opracowuje ją st.pom. SSz d/s operacyjnych przy wydatnej pomocy innych oficerów sztabu oraz dowódców rodzajów wojsk i szefów służb pod osobistym kierownictwem szefa sztabu dywizji /pułku/. Opracowanie mapy decyzji to nie tylko praca techniczna, ale przede wszystkim praca twórcza, w toku której szczegółowo uzgadnia się z w. sztykami komórkami sztabu planowane działania i ich wszechstronne zabezpieczenie.

Proces opracowywania mapy decyzji rozpoczyna się od momentu otrzymania zadania bojowego. Wrysowuje się wówczas na mapę zadanie stawiane przez przełożonego, dane o nieprzyjacielu, położenie wojsk własnych, sytuację skażeń, zamiar przełożonego /w niezbędnych granicach/, położenie i zadania sąsiadów oraz linie rozgraniczenia z nimi, zadania sił i środków przełożonego działających na korzyść dywizji /pułku/, miejsce rozmieszczenia punktów dowodzenia przełożonego i sąsiadów.

W czasie oceny położenia wnioski zatwierdzone przez dowódcę, oficerowie sztabu, dowódcy rodzajów wojsk i szefowie służb wrysowują na mapę. Taka organizacja pracy znacznie ułatwia i przyspiesza opracowanie mapy decyzji. Mapę decyzji opracowuje się z takim wyliczeniem, aby do momentu stawiania zadań podwładnym przez dowódcę była ona w swej zasadniczej części zakończona.

Po postawieniu zadań /często dotyczących najistotniejszych momentów/ oficerowie sztabu i specjaliści zgodnie z wytycznymi szefa sztabu uzupełniają decyzję dalszymi szczegółami i planowanymi przedsięwzięciami związanymi z prowadzeniem natarcia.

W ten sposób opracowana mapa decyzji do natarcia w swej treści powinna zawierać:

- przedstawione graficznie:
 - położenie wojsk nieprzyjaciela i możliwy charakter w jego działań zarówno w pasie natarcia dywizji /pułku/, jak i na skrzydłach na szerokość pasa natarcia sąsiednich pułków /batalionów/;
 - rejony przypuszczalnych stanowisk startowych, środków przenoszenia broni masowego rażenia, rejony działania

- grup dywersyjno-rozpoznawczych i band zbrojnego podziemia;
- obszary skażone i zakażone bronią masowego rażenia, stopień ich skażenia, kierunek przesuwania się obłoku promieniotwórczego;
- rubież zajmowaną przez wojska działające w przodzie, ogólne ich działanie na kierunku wejścia dywizji /pułku/ do walki;
- położenie wojsk własnych z dokładnością do batalionu /kompanii/, stanowiska dowodzenia pułków /dowódczo-obszernicze batalionów/;
- linie rozgraniczenia z sąsiadami oraz ich punkty dowodzenia i zadania;
- otrzymane zadanie bojowe, kierunek głównego uderzenia;
- ugrupowanie bojowe, drogi marszu, linię wyjściową, linie wyrównania, rubież ataku i bezpieczeństwa;
- kierunki natarcia i zadania podległych oddziałów /pododdziałów/, linie rozgraniczenia między nimi;
- zadania i rejon stanowisk startowych rakiet taktycznych, stanowiska ogniowe artylerii i sposób ich zmiany;
- planowane rejony wysadzenia śmigłowcowych desantów taktycznych;
- uderzenia lotnictwa wspierającego;
- rejony rozmieszczenia i rubież rozwinęcia odwodów;
- stanowiska ogniowe środków obrony przeciwlotniczej;
- punkty dowodzenia i kierunki ich przesunięcia;
- rejony rozmieszczenia oddziałów i urządzeń tyłowych;
- służbę porządkowo-ochronną;
- w legendzie w formie opisowej lub tabelarycznej:
 - skład bojowy i środki wzmocnienia;
 - podział sił i środków;
 - czas wykonania uderzeń jądrowych, układ ogniowego przygotowania natarcia i początek natarcia;
 - czas przekroczenia linii wyjściowej i linii wyrównania;
 - zmianę podporządkowania w toku natarcia wynikającą z wariantowanego działania wojsk;

- organizację dowodzenia i łączności;
- zabezpieczenie skrzydeł i luk;
- sygnały współdziałania, powiadamiania i dowodzenia;
- ważniejsze przedsięwzięcia zabezpieczenia bojowego natarcia;
- organizację służby porządkowo-ochronnej i znaki rozpoznawcze.

Treść pozostałych dokumentów bojowych zawarta jest w podręczniku "Służba sztabów ogólnowojskowych", rozdział IV; str.79-102.

d/ Przekazanie zadań bojowych podwładnym

Terminowość i dokładność są podstawowymi wymaganiami przy przekazywaniu zadań. Nawet najślusniejsza decyzja traci wartość, jeśli jej treść i wynikające z niej zadania przekaże się wykonawcom z opóźnieniem, gdyż ~~może~~ ^{ona} stać się nierealna. Tak więc jednym z zasadniczych zadań sztabu jest natychmiastowe przekazanie wojskom decyzji dowódcy w formie zadań.

Na podstawie dotychczasowej praktyki ćwiczebnej zostały ustalone następujące sposoby przekazywania zadań:

- ustnie - przy styczności osobistej;
- przez techniczne środki łączności;
- w postaci dokumentów bojowych /pisemnych, graficznych lub na taśmie magnetofonowej/.

Najlepszym sposobem przekazywania zadań bojowych wojskom jest wydawanie ustnego rozkazu bojowego osobiście przez dowódcę, z tym, że dowódca wzywa podwładnych na swoje SD albo sam się udaje do nich.

Ten sposób pozwala przekazać zadanie szybko i w formie przystępnej oraz na miejscu przekonać się, jak podwładni je zrozumieli, wyjaśnić wyłaniające się problemy i zachować w tajemnicy zamiar walki. Dlatego też do styczności osobistej powinno dochodzić przy każdej sposobności.

Jednak ze względu na przewidywany charakter przyszłego pola walki, małej ilości czasu na organizację walki, a zwłaszcza podczas jej prowadzenia wydaje się, że niemożliwe będzie zebranie przez dowódcę wszystkich podwładnych celem postawienia im zadań. Najczęściej przy tym sposobie przekazywania zadań będzie zachodziła konieczność wyjazdu dowódcy, szefa sztabu i oficerów sztabu do podwładnych i przekazanie im zadań

na miejscu. Ze względu jednak na konieczność zachowania ciągłości dowodzenia, dowódca i szef sztabu wyjeżdżając do wojsk powinni zabierać ze sobą radiostację, i ~~by~~ ~~nieustannie~~ ~~śledzić~~ ~~sytuację~~ i utrzymywać łączność z oddziałami /pododdziałami/ oraz stanowiskiem dowodzenia własnym i przełożonego.

Przy wykorzystaniu oficerów sztabu do przekazania zadań ustnie, są oni zobowiązani mieć wrysowane to zadanie na mapę i fakt otrzymania tego zadania przez podwładnego powinien być stwierdzony jego podpisem na tej mapie. Zachodzi tu konieczność opanowania przez oficerów sztabu związłego języka wojskowego i umiejętności krótkiego, stanowczego i zrozumiałego wyjaśnienia zadań bojowych oraz zamiaru walki dowódcy dywizji /pułku/. W przyszłości zwiększy się możliwość styczności osobistej dzięki szerokiemu zastosowaniu śmigłowców, a użycie wideołączności między stanowiskami dowodzenia upodobni rozmowy do styczności osobistej.

Najbardziej rozpowszechniony jest sposób przekazywania zadań przy wykorzystaniu technicznych środków łączności, pozwala on bowiem postawić zadanie bojowe podwładnym niezwłocznie po powzięciu decyzji, a nawet w procesie jej podejmowania. Istnieje jednak obawa przechwycenia treści stawianych zadań przez nieprzyjaciela. W związku z tym sposób ten należy stosować głównie w toku natarcia i obowiązkowo przy wykorzystaniu środków utajniających, dokumentów tajnego dowodzenia i sformalizowanych blankietów /formularzy/ rozkazów i zarządzeń. Licząc się z możliwością przerwania łączności lub jej zakłócenia, przekazując zadania przez techniczne środki łączności należy w pierwszej kolejności przekazać wiadomości główne, to jest zadanie bojowe, a później pozostałe dane i wyjaśnienia. W pierwszej kolejności należy przekazywać zadania tym oddziałom /pododdziałom/, które pierwsze rozpoczynają działania i które potrzebują więcej czasu na przygotowanie się do walki. Przekazując zadania przez techniczne środki łączności trzeba przekazywane dane streszczać i nie podawać podwładnym wiadomości niepotrzebnych do wykonania zadania. W tym celu szeroko stosować sformalizowane blankiety dokumentów bojowych.

Przekazanie zadań w postaci dokumentów bojowych wymaga ich uprzedniego opracowania.

Pełny pisemny rozkaz bojowy opracowuje: w dywizji - szef wydziału operacyjnego, w pułku - szef sztabu. Opracowany w dywizji rozkaz bojowy wysyła się do wojsk, natomiast w pułku opracowuje go się tylko w jednym egzemplarzu /najczęściej sporządza się zapis zadań stawianych przez dowódcę pułku/ i do batalionów go się nie wysyła. Dowódcy batalionów zapoznają się z nim w sztabie pułku i potwierdzają to swym podpisem. Celem szybszego opracowania rozkazu bojowego, sporządzanie jego należy rozpocząć już z chwilą otrzymania zadania bojowego oraz szeroko stosować uprzednio przygotowane sformalizowane blankiety. W miarę wypracowywania decyzji przez dowódcę powinny być równolegle opracowywane poszczególne punkty rozkazu bojowego. Za opracowanie i dostarczenie zadań wg ustalonej formy i treści dla rodzajów wojsk - opracowującemu całość rozkazu bojowego - odpowiedzialni są dowódcy i szefowie tych wojsk.

Można stosować i taki sposób opracowywania rozkazu bojowego, że po opracowaniu graficznie decyzji dowódcy, opracowuje się rozkaz bojowy. Ten sposób należy stosować w wypadku braku sił na jednoczesne opracowywanie decyzji i rozkazu bojowego, a czas jakim sztab dysponuje na zorganizowanie natarcia na to pozwala.

W każdym jednak wypadku należy dążyć do tego, aby rozkaz bojowy był opracowany do czasu stawiania zadań ustanie i bezpośrednio po tym został wręczony wykonawcom.

W wypadku niestawiania zadań ustnie, opracowany pisemny rozkaz bojowy, a najczęściej graficznie wykonany na mapie lub kalce, ewentualnie zapis na taśmie magnetofonowej dostarcza się podwładnym na ich SD. Najkorzystniej jest wówczas zadania przekazywać graficznie na mapach, gdyż mapy te mogą być przez podwładnych dowódców wykorzystane w procesie wypracowywania decyzji. Metoda ta w znacznym stopniu ułatwia pracę podwładnym.

Sztab jest obowiązany powiadomić dowódcę lub szefa sztabu podległych oddziałów /pododdziałów/ o czasie i sposobie wysłania rozkazu.

W celu wcześniejszego rozpoczęcia przygotowania podwładnych do walki oraz równoległej pracy z przełożonym należy szeroko stosować zarządzenia przygotowawcze, które powinno się przesyłać po wyjaśnieniu przez dowódcę otrzymanego zadania lub w toku podejmowania decyzji, w miarę wyjaśniania i ustalania poszczególnych zamierzeń.

Na współczesnym polu walki nie można zakładać jednego, standardowego sposobu przekazywania zadań podwładnym. Stosując dowolny z wymienionych sposobów przekazywania zadań bojowych sztab powinien uwzględniać jego dodatnie i ujemne strony, stosować takie środki i sposoby, żeby zadania były przekazane zrozumiale, dokładnie, skrycie i w jak najkrótszym czasie. W tym celu należy umiejętnie łączyć różne sposoby.

Układ i treść pisemnego rozkazu bojowego zawiera "Regulamin służby polowej sztabów", rozdział V; str.58.

e/ Organizowanie współdziałania

Współdziałanie wojsk polega na zsynchronizowaniu uderzeń jądrowych, ognia klasycznych środków walki i działania poszczególnych wojsk co do celu, kierunków, /obiektów/ i czasu oraz na wzajemnej pomocy oddziałów /pododdziałów/ wszystkich rodzajów wojsk i służb dla jak najlepszego wykonania postawionego zadania bojowego. Organizacja i utrzymanie współdziałania jest jednym z ważniejszych obowiązków dowódcy i sztabu. Stanowi ono bowiem treść dowodzenia wojskami i jest podstawowym warunkiem powodzenia w walce.

Współdziałanie w natarciu organizuje dowódca z zasady równocześnie ze stawianiem wojskom zadań bojowych i to na podstawie mapy. Jeżeli natomiast czas i sytuacja taktyczna na to pozwoli, udokładnia się je w terenie.

Współdziałanie organizuje się w interesie tych oddziałów /pododdziałów/, które wykonują główne zadania i stale podtrzymują je wszyscy dowódcy i sztaby w czasie walki.

Współdziałanie organizuje się według zadań, obiektów i czasu, bardziej szczegółowo - na głębokość zadania bliższego.

Proces przygotowania i organizacji współdziałania jest ciągły. Szereg zagadnień współdziałania, rozpatrywanych

w okresie wypracowywania decyzji do walki, doprowadza się do wojsk poprzez zarządzenie przygotowawcze, wydawane jeszcze przed ogłoszeniem decyzji. Szczególną rolę spełnia w tym zakresie sztab. Oceniając położenie sztab jednocześnie przygotowuje wszelkiego rodzaju kalkulację i rozważania, wykorzystywane często przez dowódcę do organizacji współdziałania. Ze względu na duży wachlarz zagadnień współdziałania i konieczność rozwiązywania ich w krótkim czasie sztab pod osobistą kontrolą szefa sztabu rozwiązuje szereg problemów współdziałania samodzielnie biorąc za podstawę decyzję dowódcy i wytyczne sztabu przełożonego.

Innymi słowy, jeżeli dowódca nie jest w stanie osobiście wydać wytycznych sztabowi do organizacji współdziałania, sztab na podstawie myśli przewodniej walki, musi zorganizować, kontrolować i utrzymywać współdziałanie wojsk.

Dane potrzebne dowódcy do organizacji współdziałania, oficerowie sztabu, dowódcy rodzajów wojsk i szefowie służb oraz kwatermistrz przygotowują już podczas oceny położenia.

Dane te dotyczą szczególnie:

- czasu, kolejności i sposobu rozwinięcia oddziałów /pododdziałów/ do walki z marszu;
- kalkulacji w czasie i przestrzeni co do możliwości działania poszczególnych elementów ugrupowania bojowego i rodzajów wojsk wg okresów zadań i kierunków;
- zgrania działania oddziałów /pododdziałów/ stosownie do planowanych przez sztab uderzeń jądrowych;
- sposobu ataku i działania wojsk w czasie pokonywania oporu lub niszczenia czołowych punktów obrony npla uwzględniając wykorzystanie skutków uderzeń broni jądrowej;
- sposobu działania oddziałów /pododdziałów/ na wypadek obezwładnienia ich bronią jądrową npla w czasie rozwijania, ataku i podczas walki w głębi;
- sposobu i kolejności pokonywania szerokich zapór promieniotwórczych na podejściach do rubieży starcia z nplem i w walce w głębi;
- kalkulacji dotyczących wariantu wprowadzenia drugiego rzutu do walki, jego zabezpieczenia w czasie wprowadzenia w toku walki;

- możliwych wariantów aktywnego przeciwdziałania nieprzyjaciela i sposobu działania oddziałów /pododdziałów/ i rodzajów wojsk w celu rozbicia kontrataków jego oddziałów;
- sposobu wykorzystania dogodnych właściwości terenowych oraz zmniejszenia wpływu ujemnych cech terenu na prowadzenie walki przez wszystkie rodzaje wojsk i służb;
- sposobu organizacji dowodzenia w warunkach całkowitego zniszczenia przez broń jądrową stanowiska dowodzenia dywizji /pułku/ względnie pułku /batalionu/.

Dane te mogą być opracowane w różnej formie, w zasadzie w postaci notatek i kalkulacji na mapach roboczych. Jeżeli pozwalają na to warunki i czas, sztab może opracować plan współdziałania na oddzielnej mapie. Z zasady jednak, wobec braku czasu na organizację natarcia zwłaszcza przy natarciu z marszu nie ma warunków na opracowywanie planu współdziałania jako odrębnego dokumentu bojowego.

Stąd też na szczeblu taktycznym wszystkie dane związane z organizacją współdziałania przedstawia się na opracowywanym przez sztab planie natarcia.^{x/} Na planie tym /mapie/ przedstawia się dodatkowo takie zagadnienia /z zakresu współdziałania/ jak:

- zmiana sposobu działania na wypadek zniszczenia części lub całości sił poszczególnych oddziałów /pododdziałów/ przez broń masowego rażenia npla w czasie podejścia i rozwijania do ataku;
- kalkulacje dotyczące wariantów wprowadzenia drugiego rzutu /odvodu/ do wykonania określonych, przewidywanych zadań, czasy zwolnienia dróg przez pierwsze rzuty;
- sposób zabezpieczenia wprowadzenia drugiego rzutu /odvodu/ do walki;

x/ W wypadku, gdy takowego planu się nie opracowuje, dane te przedstawia się na mapie dowódcy, szefa sztabu i szefa wydziału operacyjnego /St.pom.SSz d/s operacyjnych/.

- sposób współdziałania oddziałów /pododdziałów/ z artylerią i saperami oraz sąsiadami podczas opanowania punktów oporu, rejonów, obiektów, rubieży na poszczególnych kierunkach /kto, kiedy, z kim, na jakim kierunku i jak powinien współdziałać w określonych warunkach sytuacji bojowej i terenowej/;
- prawdopodobne kontrataki drugich rzutów i odwodów npla według możliwych wariantów;
- sposób rozbicia kontrataku npla /z miejsca lub z marszu/ rubież odparcia kontrataku względnie rubież i kierunki rozwinięcia wojsk do rozbicia sił npla z marszu;
- działanie rodzajów wojsk i służb, sąsiada i elementów ugrupowania bojowego w zakresie rozbicia kontratakującego npla;
- sposób wykorzystania uderzeń jądrowych skierowanych na kontratakujące siły npla;
- sposób współdziałania wewnątrz ugrupowania bojowego;
- działanie oddziałów /pododdziałów/ po zlikwidowaniu kontrataków npla;
- sygnały kierowania walką, powiadamiania i ostrzegania oraz wskazywania celów.

W zależności od sytuacji na planie natarcia mogą być ujęte i inne zagadnienia /graficznie i w legendzie/ dotyczące organizacji współdziałania.

Jeżeli na kierunku natarcia dywizji /pułku/ działa desant powietrzny /śmigłowcowy/, należy określić sposób połączenia się z nim wojsk nacierających, sygnały wzajemnego rozpoznania, wskazywania celów i dane radiowe dla łączności. Dla utrzymania współdziałania w toku walki zgodnie z wytycznymi sztabu wyższego ustala się jednolite sygnały współdziałania. Dane te przekazuje się podległym dowódcom oddziałów /pododdziałów/ jednocześnie z zadaniami bojowymi.

Zagadnienia organizacji współdziałania, wyrażone na mapie decyzji a także wiele innych zagadnień współdziałania mogą być przekazane do wojsk w formie zwykłych ustnych zarządzeń bojowych. Każde jednakowoż ustne zarządzenie przekazane do wykonania musi być zapisane przez przekazującego.

Postawienie zadań bojowych i wydanie wytycznych do współdziałania nie kończy pracy sztabu w zakresie organizacji współdziałania. Jest to proces ciągły i stale aktualny. W pierwszej fazie organizacji natarcia wiele zagadnień współdziałania nie będzie jeszcze rozpracowywanych w szczególach przez sztab. Wynika to z braku danych o przeciwniku oraz niejednokrotnie z braku czasu na rozpracowanie wszystkich problemów. Dlatego też oficerowie sztabu, dowódcy rodzajów wojsk i szefowie służb kontynuują swoją pracę w zakresie dokładnego planowania działań i organizacji współdziałania.

Sztab artylerii rozdziela otrzymane zadania między różnorodne środki ogniowe, udokładnia sposób i kolejność ich przesuwania oraz zgrywa ich działanie z środkami ogniowymi przełożonego i sąsiadów.

Szef Saperów i Szef Zabezpieczenia Chemicznego uzgadniają współdziałanie podległych im pododdziałów z innymi rodzajami wojsk.

Szef łączności organizuje łączność zabezpieczającą współdziałanie wojsk ze szczególnym uwzględnieniem zagadnienia organizacji dowodzenia i łączności w wypadku zniszczenia bronią masowego rażenia jednego lub kilku ogniw dowodzenia /punktów dowodzenia/.

Rozpracowuje jednocześnie przedsięwzięcia w zakresie obrony przed zakłóceniami przeciwnika.

Szef sztabu koordynuje prace oficerów sztabu ze specjalistami w zakresie współdziałania, organizuje kontrolę i pomoc w organizacji współdziałania w oddziałach /pododdziałach/. W toku walki obowiązkiem sztabu jest stałe podtrzymywanie zorganizowanego współdziałania pomiędzy oddziałami /pododdziałami/, rodzajami wojsk, elementami ugrupowania bojowego i sąsiadami, a w wypadku jego naruszenia odtworzenie zgodnie z decyzją dowódcy.

f/ Organizowanie zabezpieczenia działań bojowych wojsk

Przedsięwzięcia w zakresie wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych wojsk można umownie podzielić na dwie grupy.

Do pierwszej należy zaliczyć te, które organizuje sztab ogólnowojskowy wspólnie z dowódcami rodzajów wojsk i szefami służb, jak:

- rozpoznanie;
- obrona wojsk przed bronią masowego rażenia;
- obrona przeciwlotnicza;
- ubezpieczenie;
- maskowanie;
- zabezpieczenie inżynieryjne;
- przeciwdziałanie radioelektroniczne;
- zabezpieczenie topograficzne i hydrologiczno-meteorologiczne.

Drugą grupę stanowią przedsięwzięcia mające na celu zaopatrzenie wojsk w środki niezbędne do walki i życia, a organizowane głównie przez kwatermistrza. Rolę koordynatora w organizacji i realizacji obydwu grup przedsięwzięć zabezpieczenia działań bojowych wojsk spełnia szef sztabu dywizji /pułku/. On to na podstawie decyzji dowódcy oraz odpowiedniego zarządzenia sztabu wyższego daje oficerom sztabu oraz dowódcom rodzajów wojsk i szefom służb wytyczne do organizacji różnych rodzajów zabezpieczenia, uwzględniając siły i środki, czas i sposób ich opracowania, kieruje planowaniem, sprawdza i podpisuje opracowane plany oraz przedstawia je dowódcy do zatwierdzenia.

Opracowane plany stanowią podstawę do przekazania właściwym wykonawcom zarządzeń ustnych, przez techniczne środki łączności lub pisemnych. Opracowywanie planów nie powinno spowodować opóźnienia w przekazaniu zadań wykonawcom. Ze względu na ograniczony czas na zorganizowanie natarcia oraz możliwości personalno-fizyczne na szczeblu taktycznym opracowuje się zwykle jako oddzielny dokument tylko plan rozpoznania. Wszystkie pozostałe przedsięwzięcia planuje się i przedstawia szczegółowo na mapach roboczych właściwych oficerów oraz w ogólnych zarysach na mapie decyzji /jeżeli taką opracowuje się jako oddzielny dokument/ i na mapie dowódcy.

Treść przedsięwzięć związanych z zabezpieczeniem działań bojowych wojsk zawarta jest w podręczniku "Służba sztabów ogólnowojskowych", str. 44-55 i 110-114.

g/ Organizowanie punktów dowodzenia i łączności

W celu dowodzenia wojskami w czasie organizowania i w toku natarcia tworzy się system działających bez przerwy punktów dowodzenia. Punkty dowodzenia ogólnowojskowych związków taktycznych i oddziałów są ośrodkami, w których koncentruje się i opracowuje informacje o sytuacji bojowej, podejmuje się i opracowuje w formie dokumentów decyzje oraz wykonuje inne prace związane z organizacją natarcia i dowodzeniem wojskami.

W skład punktów dowodzenia wchodzi osoby funkcyjne organów dowodzenia, środki transportu, łączności wraz z obsługą i inne środki techniczne przyspieszające i ułatwiające pracę osób funkcyjnych.

Zadaniem punktów dowodzenia jest zapewnienie dowodzenia wojskami zarówno w miejscu, jak i w ruchu.

W zależności od wykonywanych zadań w natarciu na szczeblu taktycznym organizuje się następujące punkty dowodzenia:

- w dywizji - stanowisko dowodzenia /SD/, wysunięte stanowisko dowodzenia /WSD/ i kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia /KSD/;
- w pułku - stanowisko dowodzenia /SD/ i kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia /KSD/.

Stanowisko dowodzenia jest głównym punktem dowodzenia, z którego dowodzi się oddziałami /pododdziałami/ prowadzącymi walkę.

Wysunięte stanowisko dowodzenia organizuje się jednocześnie ze stanowiskami dowodzenia celem zbliżenia organów dowodzenia do wojsk pierwszego rzutu.

Kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia jest przeznaczone do dowodzenia pododdziałami i urządzeniami tyłowymi.

Ponadto niekiedy zarówno w dywizji, jak i pułku mogą być organizowane punkty obserwacyjne /PO/ do obserwacji działań wojsk własnych i nieprzyjaciela; są one jednak częścią składową stanowiska dowodzenia.

Skład punktów dowodzenia nie jest stały, zależy on bowiem od ich przeznaczenia, rodzaju zadania bojowego oraz ilości sił i środków dowodzenia.

Z zasady dowódca dywizji /pułku/ dowodzi wojskami ze stanowiska dowodzenia. Razem z dowódcą na stanowisku dowodzenia, zwykle znajdują się: szef sztabu, zastępca d/s politycznych, zca d/s liniowych /tylko w pułku/, zasadniczy skład sztabu i organu politycznego, dowódcy rodzajów wojsk i szefowie służb ze swymi środkami dowodzenia, dowódcy przydzielonych i wspierających oddziałów rakiet i artylerii oraz przedstawiciel lotnictwa wspierającego ze środkami łączności.

W toku walki wynika często konieczność zbliżenia dowódcy do wojska dla bezpośredniego oddziaływania na powstałą sytuację. W tym celu wyjeżdża on z nieliczną grupą oficerów: w dywizji - na WSD, w pułku - na punkt obserwacyjny lub na stanowisko dowódczo-obszewacyjne jednego z batalionów. W każdym konkretnym wypadku skład grupy wyjeżdżającej określa osobiście dowódca. W czasie jego nieobecności stanowiskiem dowodzenia kieruje szef sztabu.

Dla większej operatywności pracy, skrytości rozmieszczenia i ruchliwości stanowisko dowodzenia z zasady dzieli się na dwie części: grupę dowodzenia i grupę obsługi. W skład grupy dowodzenia wchodzi osoby funkcyjne wyposażone w niezbędne środki transportu i dowodzenia wojskami. Do grupy obsługi należą zazwyczaj osoby nie biorące bezpośrednio udziału w dowodzeniu wojskami /ochrona stanowiska dowodzenia, służba regulacji ruchu itp./ i środki do zapewnienia pracy i odpoczynku grupy dowodzenia, odwód środków łączności i urządzenia do przygotowywania i spożywania posiłków.

W skład wysuniętego stanowiska dowodzenia dywizji mogą wchodzić: zastępca dowódcy dywizji d/s liniowych, starszy pom.szefa wydz.operacyjnego, st.pom.szefa artylerii d/s operacyjnych, st.pom.szefa obrony przeciwlotniczej, pomocnicy: szefa rozpoznania, szefa saperów, szefa zabezpieczenia chemicznego i szefa łączności oraz środki transportu i dowodzenia. Wysunięte stanowisko dowodzenia z zasady nie dzieli się na grupę dowodzenia i obsługi.

Na kwatermistrzowskim stanowisku dowodzenia rozmieszczają się: kwatermistrz z podległymi mu służbami, służba techniczna, służba uzbrojenia, wydziały /oficerowie/ sztabu i

inne osoby funkcyjne, które nie weszły w skład stanowiska dowodzenia i wysuniętego stanowiska dowodzenia oraz środki transportu i dowodzenia.

Właściwy wybór miejsc rozmieszczenia punktów dowodzenia jest jednym z zasadniczych warunków dowodzenia wojskami. Dotychczasowa zasada rozmieszczania punktów dowodzenia jak najbliżej wojsk i tych obiektów, którymi dany punkt dowodzenia ma kierować, jest nadal aktualna i powinna obowiązywać przy usytuowaniu ich w terenie. Niemniej jednak obecna technika dowodzenia pozwala na pewne odstępstwa od tej zasady i umożliwia dowódcy kierowanie wojskami lub obiektami dowodzenia w znacznej odległości od nich. Technika dowodzenia nie może jednak w pełni zastąpić kontaktu osobistego i obserwacji pola walki. Wydaje się, że na szczeblu taktycznym niesłusznie byłoby polegać tylko na możliwościach techniki i rozmieszczać punkty dowodzenia w oderwaniu od wojsk. Dlatego też przy wyborze miejsca rozmieszczenia punktów dowodzenia należy umiejętnie łączyć możliwości techniki z możliwościami zrealizowania w jak najkrótszym czasie osobistej styczności dowódców na polu walki.

Przy wyborze miejsc rozmieszczenia punktów dowodzenia należy dążyć do: rozśrodkowanego i skrytego rozmieszczenia na nich stanu osobowego i środków dowodzenia, zabezpieczenia ciągłej łączności, zapewnienia możliwości przekazania dowodzenia z jednego punktu na drugi, wygodnych warunków pracy, obrony przed bronią masowego rażenia, niezawodnej ochrony i obrony oraz szybkiego rozwinięcia, zwinięcia i przeniesienia w toku walki.

Rejony rozmieszczenia punktów dowodzenia określa dowódca dywizji /pułku/. Niekiedy miejsce rozmieszczenia stanowiska dowodzenia określa przełożony. Jeżeli na to pozwala sytuacja i czas, w celu dokładnego rozpoznania miejsca rozmieszczenia stanowiska dowodzenia i jego przygotowania szef sztabu wysyła grupę rekoniesansową w składzie jednego lub dwóch oficerów sztabu ze środkami łączności, pododdział wojsk inżynieryjnych, chemicznych oraz ochrony i regulacji ruchu.

Miejsce rozmieszczenia KSD wybiera zazwyczaj grupa rekonesansowa wysłana przez kwatermistrza.

W rejonie wyjściowym punkty dowodzenia rozmieszcza się w centrum ugrupowania dywizji /pułku, tyłów/ ze względu na ich ochronę i obronę oraz zasięg środków łączności.

Na rębież ataku SD pułku przesuwa się na czele sił głównych pułku, WSD dywizji - /za awangardą, SD dywizji - / na czołe sił głównych dywizji z takim wyliczeniem, aby weszły do rejonów rozmieszczenia przed rozwinięciem wojsk do ataku i mogły pokierować tym rozwinięciem. KSD dywizji /pułku/ przesuwa się na czołe kolumny tyłów dywizji /pułku/.

Punkty dowodzenia należy rozmieszczać w takich miejscach, z których dowodzenie jest najpewniejsze. WSD dywizji pożądane jest rozmieszczać możliwie najbliżej pododdziałów pierwszego rzutu. KSD rozwija się w rejonie rozmieszczenia tyłów, w miejscu, z którego najdogodniej jest dowodzić pododdziałami i urządzeniami tyłowymi oraz utrzymać ciągłą łączność z dowódcą i sztabem.

Odległość punktów dowodzenia od wojsk walczących zależy od przeznaczenia tych punktów, treści zadania bojowego i terenu. Powinna ona zapewnić trwałą łączność i skuteczne dowodzenie. Z doświadczeń ćwiczebnych wynika, że odległości te powinny wynosić:

- SD pułku - do 3 km;
- WSD dywizji - do 5 km;
- SD dywizji - do 10 km;
- KSD pułku - do 15 km;
- KSD dywizji - do 30 km.

Punktów dowodzenia nie należy rozmieszczać w pobliżu węzłów dróg i dróg o intensywnym ruchu oraz wyróżniających się przedmiotów terenowych. Ze względu na większe prawdopodobieństwo wykrycia przez npla oraz zniszczenia jednym uderzeniem jądrowym średniego kalibru kilku punktów dowodzenia - nie wolno rozmieszczać ich w mniejszej odległości jeden od drugiego jak 3-5 km. Zarówno na postoju, jak i w ruchu oficerowie z zasady powinni pracować znajdując się w wozach dowodzenia i autobusach sztabowych.

Powierzchnia rejonu rozmieszczenia punktu dowodzenia zależy od jego składu, terenu, możliwości stworzenia dogodnych warunków do pracy i organizacji łączności oraz od czasu przebywania punktu dowodzenia w danym miejscu. Przy rozwijaniu punktu dowodzenia na krótki okres można go rozmieszczać w sposób bardziej ześrodkowany niż przy rozwijaniu na czas dłuższy. W przeciętnych warunkach powierzchnie te mogą być następujące:

- SD pułku - 1 km²;
- WSD dywizji - do 1 km²;
- SD dywizji - 2-3 km²;
- KSD pułku - 0,5 km²;
- KSD dywizji - do 2 km².

Pożądane byłoby rozmieszczanie punktów dowodzenia na większych powierzchniach, jednak z uwagi na to, że punkty te nie są wyposażone w odpowiednie techniczne środki łączności wewnętrznej - powierzchnie te muszą być ograniczone, aby umożliwiałały osobisty kontakt oficerów sztabu.

Do niedawna za najodpowiedniejsze miejsca do rozmieszczenia punktów dowodzenia uważano kompleksy leśne. Obecnie jednak - ze względu na groźbę użycia broni jądrowej i napalmu - wydaje się celowe unikanie rozmieszczania punktów dowodzenia w głębi lasów. Punkty te należałoby rozmieszczać jedynie na skrajach lasów oraz w miejscowościach o zabudowie murowanej. Rozmieszczenie punktu dowodzenia w miejscowości w poważnym stopniu ułatwia pracę, zwłaszcza późną jesienią i zimą. Stodoły, szopy itp. można wykorzystać do ukrycia pojazdów mechanicznych, budynki mieszkalne jako miejsca pracy, a piwnice - jako schrony. Można również wykorzystać zarówno istniejącą instalację telefoniczną do łączności wewnętrznej, jak i oświetlenie. Ważnym zagadnieniem jest ustalenie zawczasu i ścisłe przestrzeganie trybu rozmieszczania wozów dowódczo-sztabowych i innych pojazdów w rejonie rozmieszczenia, marszu i na krótkich postojach. W tym celu należy zawczasu opracować schematy, a każdy pojazd powinien posiadać kolejny numer określający jego miejsce w ugrupowaniu.

Rozmieszczenie wozów dowódczo-sztabowych i specjalnych pojazdów grup dowodzenia powinno zapewnić dogodne warunki do pracy oficerów i szybkie rozwijanie i zwijanie punktów dowodzenia. Z tych względów odległość między wozami w terenie, w którym są dobre warunki maskowania, powinna wynosić średnio 25-30 m. Wtedy jest zapewniona operatywność pracy i wykluczona możliwość porażenia dwóch sąsiednich wozów jednym wybuchem pocisku konwencjonalnego /bomby lotniczej/ dużego kalibru.

Aby unikać zdemaskowania punktu dowodzenia /grupy dowodzenia/, radiostacje średniej mocy należy rozmieszczać w odległości 1-2 km od tego punktu i pracować wykorzystując urządzenia wynośne lub z wozów dowodzenia przez radiostacje małej mocy UKF. W tym samym celu lądowiska dla śmigłowców urządza się w odległości 3-5 km od punktu dowodzenia.

Grupę obsługi rozmieszcza się w odległości zapewniającej jej skryte rozmieszczenie i pracę oraz niezawodną łączność.

Odległość ta może wynosić:

- w pułku - do 500 m;
- w dywizji - do 2000 m.

Punkty dowodzenia powinny być izolowane od ludności miejscowej, a miejsca ich rozmieszczenia znane tylko wąskiemu gronu. Zabrania się oznaczania miejsc pracy w rejonie punktu dowodzenia - z wyjątkiem składnicy meldunkowej, miejsca pracy dyżurnego operacyjnego i łączności oraz odcinków terenu, na których zabroniony jest ruch pojazdów i ludzi. Zabronione jest również ustawianie barier i innych urządzeń lub wskaźników, oznaczeń i napisów demaskujących punkt dowodzenia.

Inżynieryjna rozbudowa punktów dowodzenia możliwa jest tylko w wypadku dłuższego przebywania w danym rejonie; w innych wypadkach wykorzystuje się naturalne ukrycia terenowe wzdłuż drogi przesunięcia.

Wydaje się, że miejsca rozmieszczania punktów dowodzenia mogą być wrysowane tylko na mapę dowódcy, szefa sztabu, szefa wydziału operacyjnego /st.pom.SSz d/s operacyjnych/ i szefa łączności.

Na stanowisku dowodzenia dywizji /pułku/ wyznacza się dyżurnego operacyjnego i dyżurnego łączności, na wysuniętym stanowisku dowodzenia dywizji i na kwatermistrzowskim stanowisku dowodzenia dywizji /pułku/ - dyżurnego stanowiska dowodzenia.

Dyżurny operacyjny /stanowiska dowodzenia/ prowadzi mapę sytuacyjną, przekazuje osobom funkcyjnym interesujące ich informacje, a wykonawcom - zarządzenia dowódcy i szefa sztabu. Do jego obowiązków należy również nadzór nad ochroną punktu dowodzenia, przestrzeganiem zasad maskowania i dyscypliny na punkcie dowodzenia.

Odpoczynek ludzi na punktach dowodzenia organizują:

- na SD - szef sztabu, dowódcy rodzajów wojsk i szefowi służb;
- na WSD - oficer stojący na jego czele;
- na KSD - kwatermistrz i zastępca dowódcy do spraw technicznych.

Ochronę i obronę punktów dowodzenia organizuje szef sztabu, a zapewniają ją pododdziały ochrony. W wyjątkowych wypadkach zgodnie z wytycznymi dowódcy mogą być użyte do ochrony pododdziały liniowe.

Komendant ochrony punktu dowodzenia /najczęściej dowódca pododdziału ochrony/ opracowuje na mapie lub szkicu plan ochrony i obrony punktu dowodzenia, w którym ujmuje: rozmieszczenie elementów /grupy dowodzenia i obsługi/ i pojazdów, stan liczbowy ludzi, drogi dojazdu i wyjazdu, parking dla pojazdów przybywających, rozmieszczenie ukryć, stanowiska stałych i drogi patrolowania ruchomych posterunków ochronnych, ich skład i zadania, sygnały powiadamiania i alarmowania, sposób reagowania obsady punktu na te sygnały, skład i zadania oraz miejsce rozmieszczenia środków OPL i innych środków wyznaczonych do ochrony i obrony, a także przedsięwzięcia maskowania.

Z głównymi przedsięwzięciami nie związanymi z ochroną oraz z ustalonymi sygnałami zapoznaje się cały stan osobowy punktu.

W toku natarcia w miarę przesuwania się wojsk walczących do przodu zachodzi konieczność zmiany miejsca rozmieszczenia punktów dowodzenia. Współczesny charakter działań

wyklucza możliwość przestrzegania dawnej zasady kolejnego przesuwania punktów dowodzenia. Zakładając wysokie tempo natarcia, kolejne przesuwanie punktu dowodzenia z rejonu do rejonu nie zawsze będzie możliwe. Z doświadczeń zdobytych na ćwiczeniach wynika, że przy zakładanym tempie natarcia stanowisko dowodzenia pułku 70% czasu musi przebywać w ruchu, a stanowisko dowodzenia dywizji - około 50% czasu. Dlatego też punkty dowodzenia dywizji i pułku, aby nie naruszyć dowodzenia podległymi wojskami i łączności z wojskami współdziałającymi i sąsiadami muszą przesuwać się skokami. Wielkość skoku zależy od tempa natarcia. Może zaistnieć bowiem taki wypadek, że nacierające wojska w ciągu godziny przesuną się do przodu o 20 km, a pozostałe 30-60 km do wykonania zadania będą pokonywać w ciągu 8-10 godz. Może być i odwrotnie, początkowo natarcie w niskim tempie, a następnie pościg z szybkością zbliżoną do marszu, potem znów walka.

Stanowisko dowodzenia przesuwa się za pozwoleniem sztabu wyższego, a pozostałe punkty dowodzenia - za pozwoleniem dowódcy lub szefa sztabu. W razie, gdy zagraża opanowanie przez nieprzyjaciela punktu dowodzenia lub wyeliminowanie go z walki - o przesunięciu punktu decyduje osoba stojąca na jego czele.

Czas i sposób przesunięcia punktów dowodzenia ustalają:

- SD - dowódca lub szef sztabu;
- WSD - dowódca dywizji lub jego zastępca d/s liniowych;
- KSD - kwatermistrz.

Przesunięcie SD organizuje szef sztabu, a innych punktów - osoby stojące na ich czele.

Punkty dowodzenia powinny się przesuwać na kierunku działania głównego zgrupowania wojsk, skrycie, z wykorzystaniem właściwości ochronnych i maskowniczych terenu i w miarę możliwości odrębnymi drogami marszu.

Przed przesunięciem punktu dowodzenia należy podać wszystkim dysponentom pojazdów:

- drogę marszu;
- nowe miejsce rozmieszczania /zatrzymania/ i czas przybycia na nie.

W związku z ograniczonymi możliwościami środków łączności w ruchu, a jednocześnie koniecznością trwałego dowodzenia i znajomości przez sztab aktualnej sytuacji, w natarciu prowadzonym w wysokim tempie /pościg/, kiedy punkty dowodzenia będą przesuwane na większe odległości, a nawet mogą być przez kilka godzin w ruchu - zachodzi konieczność ustalenia przez przełożonego /dcę armii/dywizji/ czasu zatrzymania punktów dowodzenia dla zebrania informacji i wydania zarządzeń. Dużą rolę w zapewnieniu ciągłości dowodzenia w tego typu działaniach mogą odegrać śmigłowce z odpowiednimi środkami łączności. Śmigłowce można również wykorzystać do zmiany punktów dowodzenia, szczególnie zaś WSD dywizji, gdy dowódca z grupą oficerów chce się udać na kierunek oddalony od zasadniczego zgrupowania wojsk.

Dla zachowania porządku podczas przesuwania punktów dowodzenia należy ściśle przestrzegać dyscypliny marszu. Każdy pojazd powinien mieć kolejny numer i zawsze zajmować wyznaczone mu miejsce w kolumnie i na postoju.

Obronę punktów dowodzenia w czasie ich przesuwania zapewniają ruchome posterunki ochronne, które z reguły znajdują się na czole i na końcu kolumny punktu dowodzenia.

Łączność organizuje się zgodnie z decyzją dowódcy, wytycznymi szefa sztabu i zarządzeniem łączności sztabu wyższego. Za organizację łączności zapewniającej dowodzenie wojskami podległymi i współdziałającymi oraz łączności powiadamiania ponosi odpowiedzialność szef sztabu, za łączność dowodzenia tyłami odpowiada kwatermistrz. Bezpośrednim organizatorem trwałej i ciągłej łączności jest szef łączności. Łączność dowodzenia organizuje się nie tylko z dowódcami i sztabami bezpośrednio podległymi, lecz również o jeden szczebel niżej. Łączność współdziałania zapewnia się zgodnie z wytycznymi dowódcy /sztabu/ organizującego współdziałanie, tworząc połączenie bezpośrednie przez węzły łączności sztabu wyższego, i przez przedstawicieli wysłanych ze środkami łączności do sztabu współdziałającego.

Środki łączności należy wykorzystywać kompleksowo - przy szerokim zastosowaniu urządzeń utajnionych na łączach

przewodowych, radiowych i radioliniowych. Szczególną uwagę powinno się zwrócić na organizację łączności radiowej i radioliniowej, gdyż ona najbardziej odpowiada warunkom wspólnego pola walki. Dla utrzymania ciągłej łączności należy również używać środków ruchomych, a szczególnie śmigłowców.

Całokształt zagadnień związanych z organizacją łączności szef łączności uwzględnia w planie łączności, który zatwierdza szef sztabu. Na podstawie tego planu szef łączności wydaje odpowiednie zarządzenia wykonawcom. Prace związane z uruchomieniem łączności rozpoczyna się natychmiast po otrzymaniu zadania i wytycznych co do organizacji punktów dowodzenia i łączności.

h/ Organizowanie służby porządkowo-ochronnej

Za organizację służby porządkowo-ochronnej ponosi odpowiedzialność szef sztabu, a jej bezpośrednim organizatorem jest: w dywizji - szef wydziału operacyjnego, w pułku - st. pom.SSz d/s operacyjnych.

Służbę porządkowo-ochronną organizuje się zgodnie z decyzją dowódcy i zarządzeniami sztabu wyższego w celu zapewnienia ochrony i obrony punktów dowodzenia, skrytości ześrodkowania i rozmieszczenia wojsk, terminowego ich wyjścia na rubież ataku, utrzymania ustalonego porządku na drogach i przestrzegania przez wojska zasad maskowania. Służbę tę pełni się w rejonach punktów dowodzenia, na drogach marszu, w rejonach rozmieszczenia, na przejściach w polach minowych, punktach przeprawowych, na drogach dowozu i ewakuacji oraz w rejonie tyłów.

Organizując służbę porządkowo-ochronną sztab ustala, gdzie trzeba ją organizować; określa liczbę, skład i rozmieszczenie posterunków porządkowo-ochronnych i posterunków regulacji ruchu; wydziela potrzebne siły i środki; stawia zadania wykonawcom; wydaje wojskom zarządzenia; określa sposób i czas wystawiania i zdejmowania posterunków służby porządkowo-ochronnej.

Do pełnienia służby porządkowo-ochronnej wykorzystuje się etatowe pododdziały z niezbędnymi środkami transportu, łączności rozpoznania skażeń i naprawy dróg. W razie konieczności mogą być wykorzystane inne pododdziały. Pododdziały

inżynieryjne pełnią służbę na przeprawach, przejściach w zaporach inżynieryjnych i trudnych odcinkach terenu, pododdziały chemiczne - na przejściach w terenie skażonym.

Do wymagań służby porządkowo-ochronnej w zakresie ustalonego porządku muszą się zastosować bezwzględnie wszyscy dowódcy i sztaby oddziałów i pododdziałów, a także i ludność cywilna.

Do bezpośredniego kierowania służbą porządkowo-ochronną wyznacza się komendantów dróg /odcinków/, komendantów ochrony punktów dowodzenia oraz komendantów i pomocników komendantów przepraw i innych obiektów wojskowych oraz dowódców posterunków regulacji ruchu i posterunków porządkowo-ochronnych.

Do planowania służby porządkowo-ochronnej angażuje się szefa saperów, szefa zabezpieczenia chemicznego, dowódcę /szefa/artylerii, szefa łączności, a w razie konieczności - również innych oficerów.

Całość zagadnień związanych z organizacją służby porządkowo-ochronnej przedstawia się graficznie **na planie z** odpowiednią legendą. Plan ten opracowuje: w dywizji - wyznaczony oficer wydziału operacyjnego, w pułku - pomocnik szefa sztabu d/s operacyjnych.

Jeżeli jest mało czasu, oddzielnego planu służby porządkowo-ochronnej nie opracowuje się, a podstawowe dane o niej oficerowie odpowiedzialni za jej organizację nanoszą na swoje mapy robocze.

i/ Organizowanie i planowanie śmigłowcowych desantów taktycznych

Zagadnieniem organizacji, planowania i wykonania śmigłowcowych desantów taktycznych zajmują się: armia ogólnowojskowa, dywizja, z której składu organizowany jest desant, dowódca desantu /najczęściej dowódcą tym będzie dowódca batalionu piechoty/ oraz dowódca śmigłowców wyznaczonych do przerzutu desantu.

Dowódca i sztab armii - planując operację lub śledząc jej przebieg - dysponując na pewien tylko czas przydzielonymi śmigłowcami^{x/} będą decydować, kiedy i któremu związkowi

x/ W armii lotniczej jest tylko jeden pułk śmigłowców, dlatego nie może być na stałe przydzielony armii ogólnowojskowej.

taktycznemu przydzielić je celem przerzutu desantu taktycznego. Przydzielając dywizji śmigłowce, dowódca i sztab armii muszą jednocześnie wydzielić odpowiednie siły lotnictwa wsparcia i osłony dla zabezpieczenia desantu.

Właściwą organizacją i planowaniem śmigłowcowego desantu taktycznego zajmują się dowódca i sztab dywizji, który w czasie organizowania i planowania desantu musi określić: cel działania desantu, zadania desantu i czas na jego wykonanie, siłę i skład desantu oraz zasady jego współdziałania z innymi rodzajami wojsk i elementami ugrupowania bojowego dywizji. Zagadnienia powyższe dowódca dywizji uwzględnia w swojej decyzji. Podczas planowania desantu sztab dywizji musi ściśle współpracować z dowódcami rodzajów wojsk i szefami służb oraz ze sztabem oddziału śmigłowców. Musi on określić terminy i kolejność załadowania, przelotu, wysadzenia desantu i sposoby jego działań na tyłach nieprzyjaciela oraz przedsięwzięcia osłony i ogniowego wsparcia desantu, a także materiałowo-techniczne i medyczne zabezpieczenie.

Wszystkie zagadnienia związane z organizacją i planowaniem śmigłowcowego desantu taktycznego wydział operacyjny sztabu dywizji ujmuje w dokument zwany "planem desantowania"^{x/} opracowywany graficznie na mapie.

Plan desantowania powinien zawierać:

- rejon wyjściowy desantu i śmigłowców oraz rejon desantowania;
- trasy przelotu i ugrupowania na nich kolumn śmigłowców z desantem;
- zabezpieczenie przelotu desantu oraz ogniowe wsparcie desantu po wylądowaniu;
- podział śmigłowców między pododdziały batalionu;
- kalkulację czasu desantowania;
- elementy materiałowo-technicznego i medycznego zabezpieczenia desantu.

x/ Dokument ten może być również opracowany opisowo w formie tabeli.

Opracowany plan desantowania stanowi podstawę do postawienia zadania batalionowi wyznaczonemu do działania jako śmigłowcowy desant taktyczny; batalion ten z zasady wyznacza się z pułku drugiego rzutu dywizji. W wielu wypadkach - celem przyspieszenia procesu przygotowania batalionu do desantowania - sztab dywizji przed postawieniem mu zadania bojowego wydaje zarządzenie przygotowawcze, które powinno zawierać:

- rejon wyjściowy, czas i sposób jego zajęcia;
- zapasy środków materiałowych przeznaczonych do desantowania;
- czas gotowości do załadowania;
- czas i miejsce otrzymania zadania bojowego.

Dowódca desantu odpowiedzialny jest za szczegółowe przygotowanie podległych i przydzielonych pododdziałów do desantowania.

j/ Organizowanie pokonania przeszkody wodnej

W toku natarcia związki taktyczne i oddziały będą zmuszone często pokonywać przeszkody wodne. We współczesnych warunkach forsowania z marszu jest podstawowym sposobem pokonywania przeszkody wodnej, natomiast w wypadku niepowodzenia forsowania z marszu organizuje się forsowanie z planowym przygotowaniem.

Istnienie przeszkody wodnej na kierunku natarcia dywizji /pułku/ nie jest niespodzianką dla sztabu, dlatego też podczas organizowania natarcia lub w czasie jego rozwijania na głębokich podejściach do przeszkody wodnej sztab powinien zebrać i przygotować niezbędne dane o sile i charakterze działań nieprzyjaciela na podejściu do przeszkody wodnej, o przypuszczalnym charakterze jego działań i systemie obrony na przeciwległym brzegu, rozmieszczeniu jego środków ogniowych, szczególnie broni jądrowej i środków jej przenoszenia, o systemie zapór inżynierskich, charakterze przeszkody wodnej i terenu do niej przylegającego, najdogodniejszych odcinkach do forsowania i drogach dojścia do nich. Ponadto sztab powinien określić orientacyjny podział sił i środków przeprawowych oraz przedsięwzięcia związane ze wzbronieniem nieprzyjacielowi zniszczenia urządzeń hydrotechnicznych. Są to

tylko wstępne i jak najbardziej ogólne rozważania mające na celu zorientowanie dowódcy, podwładnych, dowódców rodzajów wojsk i szefów służb w sposobie pokonywania przeszkody wodnej na kierunku natarcia.

Decyzję dotyczącą forsowania z marszu podejmuje się z mapy i uaktualnia - w czasie podchodzenia do przeszkody wodnej - na podstawie uzyskanych danych. W związku z tym zaplanowanie zawczasu w szczególach forsowania nie jest ani celowe, ani realne. Często sztab nie będzie miał dostatecznych danych o przeciwniku broniącym przeszkody wodnej oraz o samej przeszkodzie, dlatego też szczególnego znaczenia nabiera zorganizowanie rozpoznania, które by w odpowiednim czasie dostarczyło danych koniecznych do szczegółowego zaplanowania forsowania.

Właściwa praca sztabu w zakresie zorganizowania forsowania przeszkody wodnej z marszu rozpoczyna się na podejściu do niej - w takiej odległości, której pokonanie zapewni sztabowi czas na zorganizowanie forsowania, przekazanie zadań i przygotowanie oddziałów /pododdziałów/ do forsowania.

Jedną z zasadniczych czynności sztabu w tym okresie, wykonywanych w celu pomyślnego sforsowania przeszkody wodnej z marszu, jest udaremnienie nieprzyjacielowi zajęcia obrony za przeszkodą i uprzedzenie go w podejściu do tej przeszkody. W tym celu sztab powinien ^{dowódcy} przedstawić potrzeby i możliwości w zakresie użycia broni jądrowej, wykorzystania lotnictwa, wysadzenia desantu taktycznego i wysłania oddziału wydzielonego oraz podciągnięcia i skierowania na odpowiednie kierunki środków przeprawowych dla zorganizowania punktów przeprawowych.

Przedstawiając potrzeby i możliwości w zakresie użycia broni jądrowej sztab powinien zwrócić uwagę na czas jej użycia, mając na uwadze niejednoczesne podchodzenie do przeprawy oddziałów /pododdziałów/, aby z jednej strony nie spowodować porażenia własnych wojsk, z drugiej zaś stworzyć warunki do najwłaściwszego wykorzystania jej skutków.

Sprecyzowana ostatecznie przez dowódcę decyzja dotycząca forsowania stanowi podstawę do zorganizowania i planowania

forsowania.

Całość zagadnień związanych z organizowaniem forsowania sztab opracowuje graficznie z odpowiednią legendą w postaci planu forsowania na mapie decyzji dowódcy.

Opracowany plan forsowania - oprócz zagadnień poruszonych przy omawianiu opracowywania mapy decyzji - powinien zawierać:

- przedstawione graficznie:

- odcinki forsowania i rejony przepraw;
- drogi dojścia i rokadę przybrzeżną;
- rejony rzutów transportowych oddziałów /pododdziałów/ pierwszego rzutu;
- rejony wyjściowe oddziałów /pododdziałów/ drugiego rzutu;
- punkty uszczelniania wozów bojowych;
- rejony rozmieszczenia grup ratunkowo-ewakuacyjnych;
- rozmieszczenie posterunków porządkowo-ochronnych i regulacji ruchu.

- w legendzie, w formie opisowej lub tabelarycznej:

- wykorzystanie sił i środków przeprawowych;
- gotowość przepraw;
- kolejność i czas forsowania /przeprawy/.

Kolejność i czas forsowania opracowuje wydział operacyjny /st.pom.SSz d/s operacyjnych/ wspólnie z szefem saperów; jest to nic innego jak grafik forsowania, który można nakleić na mapę lub jego treść przedstawić w formie tabeli.

Opracowany plan forsowania stanowi podstawę do stawiania zadań oddziałom /pododdziałom/.

Zadania bojowe wraz z wytycznymi do współdziałania przekazuje się wojskom przez techniczne środki łączności lub oficerów sztabu wysyłanych na stanowiska dowodzenia podległych oddziałów /pododdziałów/ w czasie podchodzenia do przeszkody wodnej. Najpierw stawia się zadania bojowe oddziałowi rakiet i artylerii, a następnie desantowi taktycznemu, oddziałowi wydzielonemu, oddziałom /pododdziałom/ pierwszego rzutu i wojskom obrony przeciwlotniczej.

W czasie podchodzenia wojsk do przeszkody wodnej i podczas forsowania sztab wspólnie z szefem saperów i sztabem artylerii kieruje: szybkim i sprawnym wyjściem wojsk do przeszkody wodnej, skrytym wyjściem wojsk inżynieryjnych ze środkami przeprawowymi do określonych rejonów, urządzeniem i utrzymaniem przepraw, wysunięciem artylerii na stanowiska ogniowe, wsparciem ogniowym forsowania i walki na przeciwnym brzegu oraz odtwarza naruszone współdziałanie.

Głównym rodzajem łączności w czasie forsowania jest łączność radiowa i radioliniowa. Jedynie z komendantami punktów przeprawowych i regulacją ruchu może być zorganizowana łączność przewodowa.

2. PRACA SZTABU W TOKU NATARCIA

Dowodzenie wojskami we współczesnym natarciu wymaga od sztabu doskonałej znajomości zasad współczesnej walki, umiejętności organizatorskich oraz stosowania elastycznych form pracy w zakresie dowodzenia. Sztab nie może być tylko biernym obserwatorem wydarzeń na polu walki, lecz powinien wszechstronnie oceniając wytworzoną sytuację i przewidując jej rozwój umiejętnie wpływać na prowadzenie natarcia w myśl intencji dowódcy.

Do podstawowych obowiązków sztabu w toku natarcia należy zaliczyć:

- kierowanie rozpoznaniem nieprzyjaciela;
- szybkie zbieranie i opracowywanie wiadomości z pola walki o wojskach własnych, nieprzyjacielu i terenie;
- stałe orientowanie się w możliwościach użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia oraz aktualną znajomość sytuacji skażeń;
- stałą znajomość położenia i możliwości wojsk własnych i nieprzyjaciela oraz przedstawienie ich w formie wniosków dowódcy;
- utrzymywanie ciągłej łączności z podległymi wojskami, sąsiadami i przełożonym;
- meldowanie sytuacji sztabowi przełożonemu;
- opracowywanie decyzji dowódcy oraz przekazywanie zadań wykonawcom;

- zapewnianie narastania sił i potęgowania uderzeń na poszczególnych kierunkach natarcia, przesuwanie na czas drugich rzutów i odwodów specjalnych;
- określenie sił i środków do likwidacji pozostałego na tyłach nieprzyjaciela;
- odtwarzanie naruszonego systemu współdziałania i zabezpieczenia bojowego działań;
- informowanie o sytuacji poszczególne zespoły oficerów wewnątrz punktu dowodzenia oraz KSD i sąsiadów;
- czuwanie nad zgodnym z decyzją dowódcy rozwojem walki.

Aby sprostać tym zadaniom, każdy oficer sztabu obowiązany jest znać aktualną sytuację bojową, przejawiać inicjatywę i być przygotowany do wykonywania obowiązków na innym stanowisku.

Praca w sztabie nawet w najbardziej krytycznych sytuacjach nie może być nerwowa, chaotyczna, a każda czynność powinna być głęboko przemyślana, wykonywana z rozważą, starannie i spokojnie.

a/ Zbieranie i opracowywanie danych o położeniu wojsk własnych i nieprzyjaciela

Dowodzenie wojskami w natarciu możliwe jest tylko wtedy, gdy sztab ma aktualne dane o położeniu i możliwościach wojsk własnych i nieprzyjaciela oraz terenie. Dlatego też sztab zobowiązany jest organizować zdobycie niezbędnych danych o położeniu i możliwościach walczących stron.

Uzyskiwanie i opracowywanie wiadomości z pola walki jest czynnością bardzo pracochłonną, absorbującą pokaźną liczbę pracowników sztabu oraz wymagającą dużo czasu. Wiadomości dostarczane dowódcy przez sztab muszą być aktualne. Podczas ubiegłej wojny dane o położeniu docierały do dowódcy pułku za 0,5-1 godz., a do dowódcy dywizji - za 1-2 godz. i uważano je za aktualne, ponieważ działania rozwijały się w niskim tempie. We współczesnych warunkach, dzięki nowoczesnej technice i możliwości użycia na polu walki broni jądrowej, działania będą się rozwijały w wysokim tempie, a sytuacje będą ulegały gwałtownym zmianom. Dlatego też dane o położeniu stron można

uważać za aktualne tylko wówczas, gdy zostaną dostarczone dowódcy w ciągu kilku minut od momentu ich zaistnienia.

Właściwe interpretowanie informacji, które muszą napływać do sztabu od podwładnych i ze sztabu do dowódcy, odgrywa obecnie poważną rolę. Zmniejszenie ilości drobiazgowych informacji /przez eliminowanie nieistotnych i szczegółowych danych/ stanowi nakaz dla współczesnych sztabów. Sztab musi gromadzić tylko takie dane, które stanowią punkt wyjścia do decyzji dowódcy.

Zbieranie danych o położeniu organizuje z awczasu szef sztabu, który określa poszczególnym szefom /oficerom/, jakie i kiedy należy zdobyć wiadomości. W tym też celu w sztabie wyznacza się oficerów odpowiedzialnych za utrzymywanie stałego kontaktu z określonymi oddziałami /pododdziałami/. Ponadto, jeżeli pozwalają na to warunki i możliwości, pożądane jest zorganizowanie w sztabie stałego nasłuchu w sieciach pułk-bataliony /batalion-kompanie/, co pozwoli na szybkie zdobywanie informacji, a szczególnie informacji o sytuacji wynikłej niespodziewanie.

Wiadomości /informacje/ o położeniu i możliwościach wojsk własnych napływają w zasadzie do wydziału operacyjnego /st. pom. SSz d/s operacyjnych/, a o położeniu przeciwnika - do szefa rozpoznania. Dowódcy rodzajów wojsk i szefowie służb otrzymują również informacje od podległych sobie organów i elementów ugrupowania, dotyczące na pozór tylko problematyki interesującej daną komórkę; które często mogą potwierdzić lub negować informacje uzyskane o nieprzyjacielu lub innych elementach wytworzonej sytuacji i mieć istotny wpływ na decyzję dowódcy.

Zarówno z tych względów, jak i ze względu na konieczność znajomości całokształtu sytuacji przez wszystkie komórki i oficerów konieczna jest wymiana informacji pomiędzy poszczególnymi komórkami sztabu /punktu dowodzenia/.

W tym celu należy organizować łączność wewnętrzną sztabu /punktu dowodzenia/ wykorzystując radiostację UKF małej mocy, radiotelefony oraz urządzenia głośno mówiące, a w perspektywie - urządzenia wideołączności.

Zróżdła wiadomości /informacji/ o położeniu stron stają: sztaby pułków /batalionów, dowódcy kcz/, osobista obserwacja pola walki przez dowódcę i oficerów sztabu, siły i środki rozpoznawcze, jeńcy, zbiegowie, ludność cywilna, zdobyte dokumenty, mapy, sztaby sąsiadów i przełożonego, meldunki lotnictwa przekazywane bezpośrednio z pola walki oraz inne.

Wysiłek sztabu powinien być skierowany na zdobywanie tych wiadomości, które są potrzebne w danym lub najbliższym czasie do dowodzenia wojskami.

W toku natarcia do sztabu napływa moc różnego rodzaju wiadomości, ważnych i mniej ważnych, wiarygodnych i wątpliwych, aktualnych i zdezaktualizowanych. Sztab musi więc szybko i umiejętnie ocenić i wyselekcjonować ich przydatność,

Otrzymane wiadomości o sytuacji po ustaleniu ich wiarygodności i aktualności wrysowuje się na mapę. Wiadomości ważne, a zwłaszcza alarmowe, przedstawia się natychmiast dowódcy w takim stanie, w jakim je uzyskano.

Zebrane i wrysowane na mapę wiadomości stanowią podstawę do oceny położenia i przygotowania odpowiednich wniosków dla dowódcy. Metoda i treść pracy sztabu nad oceną wytworzonej sytuacji - patrz rozdział 1, pkt. b.

Pełne dane o położeniu wojsk własnych i nieprzyjaciela wrysowuje się tylko na mapę dowódcy, szefa sztabu i szefa wydziału operacyjnego /st.pom.SSz d/s operacyjnych/.

b/ Organizowanie odparcia kontrataku nieprzyjaciela

W wypadku zaistnienia niebezpieczeństwa wykonania przez nieprzyjaciela kontrataku sztab cały swój wysiłek powinien skierować na uruchomienie wszystkich źródeł dla zebrania, przygotowania i przedstawienia dowódcy danych o sile, czasie i kierunku kontrataku, rejonach rozmieszczenia środków ogniowych /szczególnie jądrowych/, które mogą być użyte podczas kontrataku oraz o siłach własnych, jakie można użyć do jego odparcia, sposobie działania wojsk, by wyjść na skrzydło i tyły kontrataku w celu całkowitego jego rozbitcia.

Na podstawie danych z dodatkowo zorganizowanego rozpoznania szef rozpoznania ocenia ostatecznie siłę, skład i kierunek działania kontratakującego zgrupowania nieprzyjaciela, przypuszczalną rubież jego rozwinięcia oraz postuluje

konieczność odpowiedniego przeciwdziałania dla osłabienia siły lub całkowitego udaremnienia kontrataku.

Wydział operacyjny /st.pom.SSz d/s operacyjnych ustala dokładnie położenie własnych wojsk, a przede wszystkim środków ogniowych, które należy użyć do odparcia kontrataku, oraz zapewnia przesunięcie odwodów na kierunek kontrataku.

Wydział operacyjny /st.pom.SSz d/s operacyjnych/ wspólnie z szefem rozpoznania dokonuje kalkulacji czasu rozpoczęcia kontrataku oraz określa ile czasu własne wojska potrzebują dla osiągnięcia dogodnej do odparcia kontrataku rubieży.

Szef sztabu wszystkie te dane w formie propozycji melduje dowódcy/jeśli dowódca tego zażąda/ i po powzięciu przez niego decyzji organizuje przekazanie wojskom zadań i wskazówek do współdziałania przez techniczne środki łączności lub wysyłając oficerów.

Wspólnie z dowódcami rodzajów wojsk i szefami służb sztab zapewnia terminowe i skryte przesunięcie przewidzianych do odparcia kontrataku sił i środków na przewidywaną rubież i stanowiska ogniowe /startowe/. Wojskom określa się czas, miejsce i rodzaj uderzeń jądrowych oraz rubież bezpieczeństwa.

W toku odpierania kontrataku sztab dopilnowuje terminowego wykonania przez lotnictwo i środki ogniowe zadań obezwładnienia i zniszczenia kontratakującego nieprzyjaciela oraz uaktualnia ich współdziałanie z wojskami odpierającymi kontratak.

Z zasady kontratak nieprzyjaciela w warunkach prowadzenia działań bojowych z użyciem broni jądrowej będzie wsparty jej uderzeniami i w związku z tym przed sztabem stoją dodatkowe zadania:

- wzmocnienie rozpoznania ze środkami przenoszenia broni jądrowej;
- wzmocnienie obserwacji i rozpoznania skażeń;
- zapewnienie możliwości uprzedzenia nieprzyjaciela w wykonaniu uderzeń jądrowych;
- zapewnienie szybkiej likwidacji skutków użycia broni jądrowej.

Odpieranie kontrataku w żadnym wypadku nie może jednak przesłonić sztabowi głównego celu natarcia - rozwijania natarcia w głąb. Dlatego też siły do zwalczania kontrataku muszą być ściśle określone, aby główny cel natarcia był w pełni realizowanym.

c/ Organizowanie wprowadzenia do walki drugiego rzutu

W toku natarcia sztab powinien dążyć do zapewnienia ciągłego rozwijania natarcia na głównym kierunku. Potęgowanie uderzenia nacierających wojsk będzie zależało od szybkiego wykorzystania przez nie rezultatów uderzeń jądrowych i innych klasycznych środków ogniowych. W wypadku poniesienia znacznych strat przez pierwszy rzut, lub zaangażowania jego części do odparcia kontrataku ewentualnie w celu przeniesienia głównego wysiłku na nowy kierunek - zajdzie konieczność wprowadzenia do walki drugiego rzutu.

W tym celu sztab zbiera, uogólnia i melduje dowódcy dane niezbędne do powzięcia decyzji o wprowadzeniu drugiego rzutu do walki.

Na podstawie oceny położenia sztab określa najodpowiedniejszy sposób, czas i kierunek wejścia drugiego rzutu do walki oraz określa dla niego zadanie. Ponadto powinien on skoordynować jego wejście z wykonywanymi uderzeniami jądrowymi i uderzeniami klasycznych środków ogniowych na jego korzyść. Oprócz tego uzgadnia ze sztabem artylerii, szefem saperów i innymi, jakie siły i środki oraz gdzie zostają mu podporządkowane, uaktualnia współdziałanie wewnątrz związku /oddziału/ i sąsiadami oraz desantem taktycznym /gdy taki jest wysadzony/, organizuje osłonę z powietrza i łączność. Z szefem saperów uzgadnia drogi marszu, które powinny zapewnić dużą szybkość wchodzenia do walki.

Po powzięciu decyzji przez dowódcę sztab przekazuje dowódcy drugiego rzutu zadanie bojowe i wskazówki do współdziałania, a jeżeli na korzyść drugiego rzutu wykonuje się uderzenia jądrowe, sztab podaje mu punkty zerowe, rodzaj uderzeń i rubież bezpieczeństwa. Oddziały /pododdziały/ pierwszego rzutu powiadamia o drogach marszu, rubieży, czasie wprowadzenia i zadaniu drugiego rzutu oraz podaje, jakie drogi

i na jaki czas mają zwolnić dla drugiego rzutu, zadania związane z zabezpieczeniem wejścia do walki drugiego rzutu oraz sposób współdziałania z nim.

Jednocześnie sztab powinien powiadomić sztab przełożony i sąsiadów o sposobie, miejscu i czasie wprowadzenia do walki drugiego rzutu oraz jego zadaniu.

Po wprowadzeniu do walki drugiego rzutu sztab śledzi jego działanie i przedstawia dowódcy możliwości odtworzenia drugiego rzutu /odvodu/ ze składu oddziałów /pododdziałów/ pierwszego rzutu.

d/ Organizowanie i prowadzenie pościgu

Do pościgu w zasadzie oddziały /pododdziały/ przechodzą samodzielnie, z chwilą gdy tylko zaistnieją po temu możliwości. Niezależnie jednak od tego, przejście oddziałów /pododdziałów/ do pościgu w odpowiednim czasie oraz wyniki tego pościgu w dużej mierze zależą od właściwej pracy sztabu w tym zakresie już podczas organizowania natarcia i w okresie bezpośrednio poprzedzającym pościg.

Biorąc pod uwagę charakter współczesnego pola walki sztab nie będzie dysponował specjalnym czasem na organizację pościgu. Zachodzi więc konieczność, aby wszystkie przedsięwzięcia związane z organizacją pościgu rozważyć i planować podczas organizowania natarcia.

Dokonując oceny położenia sztab powinien na podstawie realnych przesłanek przewidzieć, w jakim okresie walki nieprzyjaciel zacznie się wycofywać oraz jakie są jego możliwości w tym zakresie, a w związku z tym jak należy zorganizować pościg. Na podstawie tych przewidywań sztab opracowuje niezbędne przedsięwzięcia, które uaktualnia po stwierdzeniu oznak przygotowywania się nieprzyjaciela do wycofania.

Do najważniejszych przedsięwzięć w tym zakresie należy zaliczyć organizację rozpoznania. Żeby w porę wykryć przygotowania nieprzyjaciela do wycofania, sztab powinien wysiłek rozpoznania wszystkich sił i środków skierować na obiekty położone w głębi obrony nieprzyjaciela. Główną rolę w tym zakresie mogą odegrać: rozpoznanie powietrzne oraz grupy rozpoznania specjalnego wyrzucone na głębokie tyły nieprzyjaciela.

Po stwierdzeniu oznak przygotowania się nieprzyjaciela do wycofania wysiłek rozpoznania kieruje się na zdobycie danych o składzie nieprzyjaciela, jego kierunku wycofania; wykrycie przesunięcia środków przenoszenia broni jądrowej; ustalenie zapór na drogach wycofania i obsadzania kolejnych rubieży oraz momentu przejścia do wycofania.

Aby dowódca mógł powziąć decyzję dotyczącą pościgu, sztab musi określić: w jakim tempie i w jakiej kolejności nieprzyjaciel będzie się wycofywał, w jakim czasie i jakimi siłami może on zająć najbliższą dogodną rubież lub połączyć się z podchodzącymi odwodami; jakie środki może stosować w celu zmniejszenia tempa pościgu; kiedy i gdzie /na co/ może wykonać uderzenia bronią masowego rażenia lub utworzyć rejonny skażone; jakie rubieże /obiekty/ należy opanować, aby odciąć nieprzyjacielowi drogi wycofania; niezbędne do tego siły; środki, którymi można zwolnić tempo wycofywania lub w ogóle je udaremnić; główny wysiłek pościgu, ugrupowanie i formy manewru dla rozbicia wycofującego się nieprzyjaciela.

Dane przygotowane w postaci wniosków poszczególni szefowie /oficerowie/ lub szef sztabu w formie propozycji na żądanie melduje dowódcy. Powziętą przez dowódcę decyzję nanosi się na mapy robocze dowódcy, szefa sztabu i szefa wydziału operacyjnego /st.pcm.SSz d/s operacyjnych/, natychmiast przekazuje wykonawcom oraz melduje sztabowi przełożonemu.

Zadania wojskom przekazuje się w postaci krótkich rozkazów przez techniczne środki łączności lub przez oficerów sztabu.

W toku pościgu sztab tak powinien kierować działaniami wojsk, żeby pozbawić nieprzyjaciela dogodnych dróg wycofania, zmusić go do rozwinięcia się do walki w nie sprzyjających warunkach, utrudnić mu wycofanie, wyprowadzając siły na kierunki równoległe do dróg wycofania, na jego skrzydła i tyły w celu rozczłonkowania go i rozbicia częściami.

W miarę rozwijania się pościgu sztab powinien zwracać szczególną uwagę na rozpoznanie skrzydeł i luk celem niedopuszczenia do niespodziewanego uderzenia npla, który pozostał na skrzydłach i tyłach pierwszorzutowych oddziałów /pododdziałów/.

W czasie pościgu nieprzyjaciel może stosować naziemne uderzenia jądrowe, w wyniku których powstaną strefy terenu skażonego. Organizowanie pokonania stref skażonych jest jednym z głównych zadań sztabu.

Bardzo ważnym zagadnieniem w pościgu jest organizowanie przez sztab służby porządkowo-ochronnej. Służbę tę sztab organizuje na drogach, na których działają zasadnicze siły oraz prowadzi się ewakuację i zaopatrzenie, natomiast na pozostałych drogach organizują tę służbę oddziały /pododdziały/ we własnym zakresie. Z uwagi na to, że pościg będzie prowadzony przez oddziały /pododdziały/ na kierunkach oraz w wysokim tempie, szczególną troską sztabu musi być odpowiednie zorganizowanie zaopatrzenia materiałowego, a szczególnie zaopatrzenia w paliwo i amunicję.

Fakt, że w pościgu punkty dowodzenia będą w ciągłym ruchu, a odległości między nimi mogą być duże - wymaga od sztabu realizacji szeregu przedsięwzięć w celu zachowania ciągłości dowodzenia oraz ich ochrony i obrony.

e/ Organizowanie i planowanie działań na dzień następny

Pod koniec każdego dnia walki sztab dywizji /pułku/ staje przed problemem zorganizowania i zaplanowania działań na dzień następny, co z zasady zbiega się z koniecznością zorganizowania natarcia w nocy dla wykonania zadania dnia.

Metoda i sposób pracy sztabu w zakresie organizowania planowania działań na dzień następny nie różnią się od omawianych w poprzednim rozdziale.

Sztab metodę swej pracy musi ściśle uzależnić od konkretnych warunków i sytuacji oraz terminu i sposobu otrzymania zadania.

Praca sztabu podczas organizowania i planowania działań na dzień następny w toku działań, zwłaszcza zaś nocnych - jest bardziej skomplikowana, ponieważ trzeba kierować niezącymi działaniami oraz trudno jest przewidzieć, jak zostanie wykonane zadanie podczas natarcia nocnego. Ponadto możliwości fizyczne oficerów sztabu są w pewnym stopniu ograniczone, a część z nich powinna odpoczywać.

Aby właściwie ocenić położenie i przedstawić dowódcy słuszne wnioski i propozycje potrzebne do powzięcia decyzji dotyczącej działań w dniu następnym, sztab powinien dodatkowo:

- uwzględnić aktualne położenie wojsk i położenie przewidywane w wyniku działań nocnych;
- przeanalizować stopień napromienienia poszczególnych oddziałów i pododdziałów i określić ich zdolność bojową do działań w dniu następnym;
- określić, jakie oddziały /pododdziały/ wyprowadzić do drugiego rzutu celem uzupełnienia strat i zaopatrzenia; jakie oddziały /pododdziały/ wymagają natychmiast odpoczynku; jakie oddziały /pododdziały/ wykorzystać w dniu następnym do pierwszego rzutu, a jakie mieć w drugim rzucie; jak dokonać przegrupowania wojsk, a także zmiany podporządkowania sił i środków przydzielonych oraz wsparcia;
- przemyśleć sposób i czas postawienia zadań bojowych, organizacji współdziałania i bojowego zabezpieczenia działań;
- określić termin zakończenia planowania.

Pozostałe zagadnienia składające się na treść pracy sztabu rozwiązuje się zależnie od potrzeb, czasu i posiadanych danych oraz możliwości w sposób omówiony w poprzednim rozdziale.

Decyzję dowódcy na następny dzień walki sztab opracowuje w zasadzie w postaci jednego dokumentu - mapy decyzji z elementami współdziałania, zagadnieniami bojowego zabezpieczenia działań oraz organizacją służby porządkowo-ochronnej.

Przekazywanie zadań w zależności od sytuacji może przebiegać w różny sposób. Najbardziej celowym sposobem jest jednak wyjazd dowódcy, szefa sztabu i niektórych oficerów sztabu do oddziałów /pododdziałów/ celem osobistego zorientowania się na miejscu w przebiegu działań, zapoznania się z aktualnym położeniem, warunkami i możliwościami danego oddziału /pododdziału/, a następnie przekazania zadania bojowego.

Stanowisko dowodzenia dywizji /pułku/ w nowym rejonie, z którego sztab będzie kierował rozwinięciem działań już w dniu następnym, powinno się znaleźć przed świtem.

BIBLIOGRAFIA

1. Regulamin Walki Sił Zbrojnych PRL /dywizja-pułk/ - wyd. 1964 r.
2. Regulamin Służby Polowej Sztabów - wyd. 1966 r.
3. Podręcznik - Taktyka Ogólna - wyd. 1968 r.
4. Podręcznik - Służba sztabów ogólnowojskowych - wyd. 1966 r.
5. płk dypl. M. JANKOWSKI - skrypty: Praca sztabu dywizji w natarciu nr bibl. 02034.
Praca sztabu pułku zmechanizowanego /czołgów/ w natarciu nr bibl. 04499.
6. ppłk dypl. F. JANUSZEWSKI - Zeszyt taktyczny nr 6/13/ nr
ppłk dypl. H. SOBKIWICZ bibl. 011743 str. 16-23.

OPRACOWAŁ

ppłk dypl. J. STYCHNO

SPRAWDZIŁ

płk dr B. BIDZIŃSKI

Odbito 200 egz.

Egz. nr 1-200 bibl. tajna

Wyk. ppłk STYCHNO

Druk. K. L.

Nr. ks. 02418/02722/WW

Kor. HM/JK

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOŁENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GŁÓWNEJ
im. gen. broni K. Świerczewskiego

838590